"Ne comportăm mereu ca şi cum în familia creştinătăţii europene trebuie să existe, într-un anume moment sau loc, câte un perdant. Există în «moştenirile noastre» o morală a resentimentului, dar şi o pulsiune agonală care vrea ca la capătul cursei să nu existe decât *un singur* câştigător. Fie declarăm, în logica hegeliană, că în următorul mileniu Răsăritul va realiza «sinteza» dintre teza bizantină şi antiteza scolastică, fie sperăm, în tradiţia etnocentrismului apusean, că deşi Europa se opreşte în pragul lumii ortodoxe, vom putea fi şi noi invitaţi, cândva, la banchetul Occidentului democratic. Între revanşa prezentată drept act justiţiar şi condescendenţa ipocrit drapată în vocaţie a integrării, atitudinile noastre mentale continuă să se reclame de la o Raţiune totalitară. Distructiva «rivalitate mimetică» dintre Occident şi Orient va continua să submineze armonia continentului atâta timp cât această obsedată Raţiune impersonală nu va recăpăta, precum în vremea ecumenică a culturii patristice, trăsăturile lui Iisus Hristos".

Teodor Baconsky

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL VII
Nr. 11/83
noiembrie
1997
16 pag. - 2000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

"... O CONTRIBUŢIE SEMNIFICATIVĂ LA DEMERSUL ECUMENIC"

Discursul Sanctităţii Sale, Papa Ioan Paul II, ţinut cu ocazia acreditării Ambasadorului României la Vatican, D-l Teodor Baconsky

Domnule Ambasador,

1. *Mă bucur să o întâmpin pe Excelenţa Voastră cu ocazia prezentării Scrisorilor de acreditare ca Ambasador Extraordinar şi Plenipotenţiar al României pe lângă Scaunul Apostolic. Această întâlnire constituie un nou reper în relaţiile dintre Sfântul Scaun şi nobila naţiune română, reper care deschide calea unui dialog din ce în ce mai amplu şi mai încrezător.*

2. *Sunt deosebit de impresionat de sentimentele cu care vă începeţi noua Dvs. misiune, de convingerile expuse în cuvintele pe care mi le-aţi adresat, ca şi de atenţia pe care o acordaţi acţiunii Succesorului Sfântului Petru şi a Scaunului Apostolic în viaţa internaţională şi în relaţiile ecumenice. V-aş fi recunoscător să transmiteţi Excelenţei Sale, Domnul Emil Constantinescu, Preşedintele României, salutul meu respectuos. Transmit cele mai bune urări celor care au înalta misiune de a servi naţiunea română şi pe toţi locuitorii ţării.*

3. *După decembrie 1989, România şi-a recâştigat autonomia şi se străduieşte să-şi dezvolte toate sectoarele de activitate, astfel încât bogăţiile naturale să fie puse la dispoziţia tuturor cetăţenilor ei.*

Mă bucură eforturile pe care le-au făcut autorităţile pentru a întări instituţiile democratice şi pentru a ajuta întregul popor să participe efectiv la viaţa publică, cu adevărate sentimente patriotice.

Asemeni tuturor contemporanilor noştri, şi compatrioţilor Dvs., mai ales tinerilor, le este necesară o profundă educaţie morală. Această formare le asigură principiile în măsură să-i orienteze în opţiunile personale, în angajarea lor patriotică şi în relaţiile de fraternitate şi solidaritate pe care să le dezvolte cu toate persoanele care trăiesc pe teritoriul României.

Aşa cum aţi subliniat, ei trebuie să-şi însuşească un sens profund al responsabilităţii personale şi colective. În plus, aceasta nu va împiedica dezvoltarea dialogului şi înţelegerea între toate componentele naţionale, în scopul unităţii interne şi participării active la edificarea Europei mari.

4. *Cunoaşteţi atenţia pe care Sfântul Scaun o acordă demnităţii şi promovării persoanelor şi popoarelor, ca şi dorinţa sa ca fiecare să-şi aibă locul în viaţa naţională şi internaţională şi să-şi poată aduce contribuţia la aceasta. În ţara Dvs., ca şi în celelalte regiuni ale continentului, există minorităţi culturale şi etnice, dar şi comunităţi generate de emigrare. Aceasta constituie o bogăţie care ar trebui pusă în folosul tuturor, deoarece participă, cu înzestrările lor specifice, la dezvoltarea ţării şi la întărirea legăturilor dintre oameni. În sânul unei societăţi, orice opunere între grupurile de persoane, orice încercare de a gândi că o comunitate particulară, venită din exterior şi preocupată să se integreze, reprezintă un pericol, nu poate*

Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, şi Sanctitatea Sa, Papa Ioan Paul al II-lea (Vatican, 1989)

decât să slăbească ţara şi instituţiile acesteia, atât în interior, cât şi dincolo de hotarele sale.

5. *În România, deşi ortodocşii sunt majoritari, catolicii reprezintă o comunitate vie. Ei sunt preocupaţi să se pună în serviciul fraţilor lor, prin angajamente asumate în toate domeniile vieţii sociale. În particular, prin reţeua organizaţiilor de caritate, semne ale iubirii pe care Hristos a manifestat-o faţă de oamenii timpului Său, comunităţile catolice sunt interesate să vină în ajutorul multor nevoiaşi, fără a face o diferenţiere pe criterii culturale sau religioase. Astfel, ele nu au altă dorinţă decât să uşureze suferinţa şi, în acelaşi timp, să contribuie la solidaritatea şi sprijinul fratern dintre toţi locuitorii ţării, favorizând astfel unitatea naţională.*

Pe de altă parte, diferitele entităţi catolice locale se interesează să formeze intelectual, moral şi spiritual tinerii români, pentru ca ei să fie mâine protagonişti şi parteneri în viaţa publică, care să-şi respecte patria şi să dea un sens vieţii lor personale şi comunitare. Pentru a-şi îndeplini această misiune publică, conform principiului enunţat de Conciliul Ecumenic Vatican II (Dignitatis humanae, 1-2, 13), *Biserica are nevoie de dezvoltarea unei practici autentice a libertăţii religioase, de asigurarea unei vieţi democratice veritabile, care să ofere tuturor aceleaşi posibilităţi de iniţiativă şi şanse egale, precum şi libertate autentică întregului corp sacerdotal. Căci "libertatea Bisericii este un principiu fundamental în relaţiile pe care Biserica le întreţine cu Puterile publice şi cu întreaga ordine civilă"* (Ibid.). *În particular, având în vedere îndelungata sa experienţă privind învăţământul şcolar şi universitar, este important ca Biserica să-şi poată menţine şi dezvolta propunerile sale educative privitoare la tineretul din România şi să ofere copiilor şi adolescenţilor catolici învăţământul catehetic la care au dreptul, ca şi compatrioţii lor aparţinând altor confesiuni religioase.*

În acest sens, îmi doresc cu ardoare înlăturarea obstacolelor ce împiedică restituirea bunurilor necesare libertăţii cultelor şi religiei, bunuri care au aparţinut Bisericii Catolice înainte de 1948 şi care i-au fost luate pe nedrept.

Într-un viitor apropiat, graţie continuării unui dialog constructiv cu autorităţile civile, am încrederea că respectivele comunităţi catolice vor putea înregistra semne concrete şi pozitive în acest sens.

6. *Ţinând seama de apropierea anului 2000 şi reluând apelul lansat de cel de al doilea Conciliu Ecumenic al Vaticanului, mi-am dorit cu ardoare să-i îndemn pe toţi discipolii lui Hristos la dialog, pentru a ajunge la o unitate deplină, care va fi pentru lume o mărturie* (Ut unum sint, 1). *Pentru aceasta, i-am invitat pe membrii Bisericii Catolice să-şi intensifice colaborarea cu celelalte Biserici şi comunităţi creştine, să se angajeze într-un ecumenism care să se apropie de comuniunea deplină, în respectul sensibilităţilor şi tradiţiilor proprii şi având grijă să găsească un sprijin în ceea ce deja ne uneşte. Dvs. ştiţi că fidelii catolici de diferite rituri sunt întotdeauna gata să urmeze această cale. În această perspectivă, mă bucură nespus înclinaţiile spirituale cu care vă abordaţi misiunea, precum şi dorinţa de a aduce o contribuţie semnificativă la demersul ecumenic.*

7. *Competenţa Dvs. în Antropologie, în Istoria creştină şi în Patristică vă permite să cunoaşteţi culturile filosofice şi spirituale orientale şi latine. Veţi şti deci mai bine decât oricine, Domnule Ambasador, să contribuiţi la înmulţirea punţilor între diferitele tradiţii creştine ale Orientului şi Occidentului şi la intensificarea relaţiilor diplomatice stabilite între Sf. Scaun şi ţara Dvs., relaţii întemeiate pe dorinţa de apărare a omului şi a naţiunilor. Într-adevăr, principalul serviciu pe care autorităţile pot să-l facă popoarelor lor este acela de a le ajuta să contribuie la prestigiul păcii şi întrajutorării, surse de fericire profundă şi de împlinire personală, dar şi de dezvoltare pentru comunităţile naţionale.*

8. *Acum, când vă începeţi misiunea de reprezentat al României pe lângă Sfântul Scaun, permiteţi-mi să vă aduc urările mele cordiale. Fiţi sigur, Domnule Ambasador, că veţi găsi mereu pe lângă colaboratorii mei susţinerea atentă şi înţelegerea cordială de care aveţi nevoie, astfel încât activitatea Dvs. să fie fructuoasă, iar contribuţia Dvs. să aibă toate satisfacţiile pe care le puteţi aştepta.*

Vatican, 27 octombrie 1997

"DOSARIADA"
SAU ÎN CĂUTAREA ACARULUI PĂUN

"Vai lumii din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină, dar vai omului prin care vine sminteala!"
(*Matei* 18, 7)

Dintre convulsiile care au marcat existența actualei Puteri politice, cea mai gravă, sub aspectul consecințelor, este apriga dispută provocată de proiectul de deconspirare a *"Dosarelor Securității"*. Faptele sunt îndeobște cunoscute. Senatorul PNȚCD Constantin Dumitrescu, zis *"Ticu"*, președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici, a înaintat Parlamentului spre aprobare un proiect de lege prin care urma să se ridice secretul asupra dosarelor personale întocmite de fosta Securitate, în prezent aflate în custodia Serviciului Român de Informații. În virtutea acestei legi, fiecare cetățean poate lua cunoștință de conținutul propriului dosar întocmit de Securitate, dar mai ales urmează să fie făcute cunoscute opiniei publice numele celor care au colaborat cu organele fostei poliții politice. *"Legea Ticu"*, așa cum a intrat în actualul vocabular politic, se bucură de un sprijin împins până la pretenția de copaternitate din partea a două personalități bine cunoscute opiniei publice actuale: D-l Gabriel Liiceanu, directorul Editurii Humanitas, și D-l Nicolae Cerveni, senator și lider al Partidului Liberal.

Inițiativa legislativă a *"senatorului Ticu"* a fost însă obstrucționată de conducerea propriului său partid. O intervenție aparent paradoxală doar pentru cei care nu cunosc antecedentele acestui aventurier politic, acceptat cândva în P.N.Ț.C.D. doar din rațiuni electorale, dar previzibilă pentru marea majoritate a foștilor deținuți politici. În orice caz, este bine că în cele din urmă D-nii Ion Diaconescu și Nicolae Ionescu-Galbeni, la rândul lor foști deținuți politici, și-au dat seama de primejdia pe care o reprezintă *"omul lui Măgureanu"*, infiltrat în preajma vârfurilor PNȚCD și la conducerea AFDPR. Ceea ce urmărește de fapt *"senatorul Ticu"* prin proiectul său de lege, afirmă Dl. Ionescu-Galbeni, este să obțină conducerea instituției care urmează să gestioneze dosarele de Securitate, această funcție dându-i posibilitatea ambițiosului politician să-i șantajeze pe cei care ar încerca să se opună planurilor sale de ascensiune spre cele mai înalte demnități publice.

*

Problema deconspirării dosarelor Securității și cunoașterea numelor celor care au colaborat cu această odioasă instituție, furnizând informații incriminatorii despre semenii lor, se înscrie într-un proces mult mai complex. Este vorba de procesul asanării morale a societății românești, profund afectată de cei aproape cincizeci de ani de sistematică pervertire a sufletelor. O moștenire cumplită (de a cărei gravitate se pare că nu suntem pe deplin conștienți) și, într-o oarecare măsură, răzbunarea postumă a lui Nicolae Ceaușescu.

Nu trebuie să se uite că rigorile procesului de creare a *"omului nou"* începeau din fragedă copilărie. Tineretul țării, în totalitatea sa, era încadrat mai întâi în *"Organizația Șoimii Patriei"*, apoi în *"Organizația de Pionieri"* și, în final, în *"Uniunea Tineretului Comunist"*. După perioada de ucenicie, cele mai *"valoroase"* elemente (sub aspectul fidelității față de ideologia comunistă) erau promovate membri ai Partidului Comunist Român. Să nu-și închipuie însă cineva că cei cărora nu li se acorda încrederea de a deveni membri de partid scăpau din cleștele supravegherii Partidului. Această categorie de cetățeni erau încadrați în organizațiile de masă și obștești prin care, așa cum precizează Statutul Partidului Comunist Român, *"partidul înfăptuiește o legătură strânsă, organizată cu clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea și cu celelalte categorii de oameni ai muncii, le mobilizează în lupta pentru dezvoltarea multilaterală a orânduirii noastre socialiste"*. Și, în continuare, Statutul PCR nu face nici un secret din faptul că *"îndrumarea și conducerea de către partid a organizațiilor de masă și obștești se realizează prin comuniștii care își desfășoară activitatea în aceste organizații... Ei au sarcina de a veghea la respectarea* ***democrației*** [s.n.] *în cadrul organizațiilor de masă și obștești"*.

Pretutindeni unde au ființat, dictaturile comuniste s-au instalat prin violență și s-au menținut prin represiune. La noi, urmând până în cele mai mici detalii modelul și experiența sovietică, regimul comunist, imediat după preluarea puterii, și-a creat propriul aparat de represiune - Securitatea - cu sarcina de a reprima din față orice încercare de a i se contesta legitimitatea și totodată de a organiza supravegherea populației pentru a preveni producerea unor eventuale acțiuni contestatare. Pentru realizarea primului obiectiv, Securitatea dispunea de o adevărată armată destinată acțiunilor de represiune. Pentru cel de al doilea obiectiv, supravegherea preventivă a populației, Securitatea a organizat o rețea deasă de informatori, prin intermediul cărora reușea să pătrundă în cele mai intime cute ale vieții particulare a cetățenilor. Datele colectate de la informatori cu privire la persoanele suspecte deveneau *"Dosarele Securității"*, dosare ferecate până acum sub șapte peceți, pe care *"Legea lui Ticu"* își propune să le desferece.

Problema consecințelor pe plan social și moral pe care le-ar putea genera deconspirarea numelor celor care au furnizat informații Securității a stârnit controverse aprinse atât în *mass-media* cât și în cercurile politice care s-au implicat în găsirea soluției optime de deschidere a dosarelor. Dintre multele puncte de vedere exprimate în această problemă, demnă de reținut este opinia P.S. Andrei, Episcopul de Alba Iulia. Iată ce declara Sfinția Sa în interviul acordat D-lui Sorin Dumitrescu, directorul Fundației Anastasia, interviu publicat în cotidianul *Ziua* din 18-19 Octombrie a.c:

"Dacă s-ar gândi cu adevărat creștinește, am înțelege că accesul la dosare ar prilejui o binevenită ierarhizare a vinovăției celor ce au conlucrat cu Securitatea. Eu i-aș împărți în patru categorii pe oamenii care au conlucrat cu acest organ atât de temut de toată lumea.

În primul rând, cei mai vrednici de a fi învinuiți sunt cei care au avut avantaje, cei care au fost plătiți, care au avut o a doua meserie în aceasta. Ei sunt vrednici de detestat. O a doua categorie, poate mai puțin culpabilă decât prima, ar fi delatorii, turnătorii din ură, care făceau rău nu pentru bani, nu pentru avantaje, ci ca să-i poată necăji pe cei pe care nu-i iubeau, pe cei pe care îi urau, și astfel îi puneau la punct cu ajutorul Securității. Ar fi o a treia categorie de colaboratori, informatori sau colaboratori șantajați, oameni care, în diferite împrejurări ale vieții, au fost șantajați de acest organism satanic, omul, într-un moment de cumpănă, de tortură psihică, a putut ceda la insistențele lor și le-a dat informații. Și ar mai fi o a patra categorie de colaboratori și mai puțin culpabilă decât a treia: colaboratorii de formă. Iar aceștia au fost ori șantajați, ori, datorită misiunii pe care o aveau, adică ocupau un post deosebit în cadrul societății, au intrat în sfera de interes a Securității. Oamenii, nefiind în stare să fie eroi absoluți, cedau, dar cedau de formă și, de fapt, discuțiile lor cu reprezentanții Securității erau banale, în sensul că nu făceau rău nimănui. Cred că sunt cei mai puțin culpabili".

*

Fără îndoială că cele patru categorii în care P.S. Andrei îi clasifică pe informatorii Securității corespund realităților din nefericita perioadă comunistă. Din păcate, însă, Sfinția Sa s-a lăsat ademenit pe terenul dorit de cei care-l ghidează din umbră pe *"senatorul Ticu"*, mulțumându-se doar să constate existența *"smintelilor"* care s-au produs în cei cincizeci de ani de regim comunist, fără însă să asocieze aceste *"sminteli"* cu *"omul prin care vin smintelile"*. Or omul prin care au venit smintelile este securistul, recrutorul de informatori care, utilizând toată gama de metode specifice Securității (*"acest organism satanic"*), este principalul vinovat pentru pervertirea atâtor suflete de români. Altfel spus, ideea că "Legea dosarelor Securității" ar avea meritul să trezească spiritul justițiar și să mobilizeze energiile moralizatoare din societatea românească, suferă de un grav viciu de logică. **Ea se concentrează asupra efectelor, ignorând cauzele.**

În timp ce *"Legea lui Ticu"* urmărește vânarea *informatorilor*, cadrele fostei Securități, *recrutorii de informatori*, formează o categorie socială privilegiată, în plină ascensiune. Securiștii vârstnici se bucură, pentru *"munca prestată"*, de onorabilitate civică și de pensii nerușinat de mari în raport cu sărăcia care afectează dureros toate celelalte categorii de pensionari. **Dar pentru fărădelegile pe care le-au săvârșit, până astăzi, nimeni nu i-a întrebat niciodată nimic!**

Cât îi privește pe securiștii în putere, după ce au tremurat de frică, crezând că în Decembrie '89 a fost într-adevăr o revoluție, aceștia și-au revenit repede și, cu sprijinul mafiei comunisto-securiste, au reușit să se afirme, încadrându-se fără dificultăți în structurile pseudodemocratice ale regimului patronat de comunistul Ion Iliescu. Unii, ajutați cu credite din surse numai de ei știute, au pătruns în activitatea economică, devenind *"prosperi oameni de afaceri"*. Alții, securiști acoperiți prin funcții deținute în Ministerul de Externe sau în Ministerul Comerțului Exterior, s-au lansat în viața politică în chip de campioni ai democrației. Dar cei mai mulți s-au reîntors la vechea lor meserie. Recunoscându-li-se calitatea de *"profesioniști cu înaltă calificare"*, de care țara nu se putea dispensa, ei au fost avansați în grad și încadrați în Serviciul Român de Informații. O firmă nouă pentru vechea Securitate!

*

"Legea lui Ticu" își propune ca prin *"deschiderea dosarelor Securității"* să-i deconspire pe *"informatori"* și să-i supună oprobiului public. Este știut însă că elementele cele mai devotate pe care s-a sprijinit Securitatea în activitatea de supraveghere a populației au fost membri de partid. Aceștia însă nu au *"dosare de informatori"*. Dacă înainte de a dobândi calitatea de membru PCR ei au furnizat informații Securității, odată cu dobândirea *"carnetului roșu"* le era distrus dosarul de informator. Pentru membrii de partid colaborarea cu Securitatea era o obligație prevăzută de Statutul PCR: *"Membrul de partid este obligat... să lupte pentru întărirea vigilenței politice împotriva dușmanilor socialismului..."*

Dar și în rândurile celor 4 milioane de membri PCR este cinstit să se facă distincția între slujbașul mărunt, care s-a înscris în partid pentru a fi trecut mai spre fruntea listei de repartizare a unui apartament la bloc, și categoria *"ucigașilor de suflete"*, care, prin funcțiile deținute în instituțiile de educație, au contribuit direct la pervertirea și mutilarea sufletelor oamenilor, cu precădere ale tineretului. Aceste odioase figuri ale regimului comunist continuă să predea în școli și universități după aceleași ticăloase tipare. Ei conduc în continuare principalele centre de îndrumare culturală, iar vârfurile lor se lăfăie în fotolii de academicieni, împiedicând viața spirituală să se regăsească pe tărâmul adevăratelor valori.

Problema deschiderii dosarelor Securității este însă numai un act, ultimul, dintr-un proces prin care se refuză aplicarea principiului ***"sublata causa, tollitur effectus"***, adică suprimarea cauzelor răului pentru a-i anihila efectele. Cu tristețe suntem nevoiți să constatăm că de acest refuz se face vinovat însuși președintele Emil Constantinescu. Afirmația sa privind ieșirea din actualitate a *"punctului 8 al Declarației de la Timișoara"*, singurul document elaborat după Decembrie '89 care a avut în vedere anihilarea *cauzelor* nocive, pentru ca procesul de refacere morală a societății românești să devină posibil, dovedește cât de mici pot fi uneori oamenii mari și cu câtă ușurință sacrifică principiile pe altarul intereselor meschine, în speță pentru succesul la alegerile din anul 2000...

*

Inițiativa legislativă a senatorului Constantin Dumitrescu a fost făcută în calitate de președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici (calitate care i-a fost retrasă la Congresul AFDPR ținut la București luna trecută). Așadar, foștii deținuți politici, după opt ani de (in)activitate sub bagheta *"tribunului Ticu"*, ajung la concluzia că principala lor problemă ar fi *"demascarea informatorilor Securității"*. Atât! Nu-i mai interesează securiștii care i-au torturat în anchete, torturi care s-au transformat nu o dată în asasinate. Nu-i mai interesează înfierarea temnicerilor din închisorile și lagărele de muncă forțată, unde au fost săvârșite crime înfiorătoare. Nu-i mai interesează unde zac rămășițele pământești ale fraților lor de suferință, săvârșiți din viață în detenție, pentru a fi înmormântați creștinește. Jalnică decădere a celor care cândva au avut curajul să înfrunte teroarea comunistă!

Dincolo de această dureroasă decădere a celor care în Decembrie '89 ar fi fost îndreptățiți să se constituie într-o instanță morală care să vegheze procesul de renaștere a neamului, trebuie să recunoaștem că Securitatea a înregistrat încă un succes. Infiltrându-și *"omul"* chiar la conducerea AFDPR, a transformat această onorabilă organizație într-un instrument docil.

*

Și, în încheiere, o ultimă chestiune. În mascarada dosarelor, *"senatorul Ticu"* s-a bucurat de susținători. Două nume le-am menționat deja: Gabriel Liiceanu și Nicolae Cerveni. Dar în acțiunea *"Dosariada"* s-au implicat mulți alții, persoane aparent de bună-credință. Să fi fost oare numai naivitatea care i-a determinat să se constituie în *"body-guarzii"* senatorului? Poate răspunsul ni l-ar putea da D-na Blandiana, D-l Băcanu, D-l Paler, și (nu în ultimul rând) D-l Emil Constantinescu, care pentru a-și asigura succesul în recentul periplu asiatic, a ținut să fie însoțit de *"simbolul rezistenței anticomuniste"*...

Gabriel CONSTANTINESCU

Traducerea discursului papal de pe pag. 1 a fost realizată de d-ra Marilena Andrei.

APOCALIPSA ŞI ŞTIINŢA

Pr. Gh. CALCIU

Înainte de a ataca raportul actual dintre ştiinţă şi religie (dintre ultimele descoperiri ale ştiinţei actuale şi Biblie, în special *Apocalipsa*) este bine să definim sferele celor două noţiuni. Voi începe cu ştiinţa, care este cel mai comun termen pentru omul contemporan şi, de aceea, cel mai greu de definit, ca toate noţiunile comune cu care operăm în fiecare zi.

Ştiinţa este un domeniu al cunoaşterii sistematice greu de definit, numărându-se printre acţiunile majore ale minţii umane. Din acest punct de vedere, ea se aseamănă cu arta, religia sau filosofia. În latină, *ştiinţa* înseamnă *cunoaştere*, dar, în accepţiunea actuală, ea înseamnă numai *un anumit tip de cunoaştere*. Treptele ştiinţei sunt: *observaţia* dirijată, care duce la *clasificarea* cunoştinţelor; din clasificare se ajunge, prin deducţie, la *legi* generale, care pot fi aplicate, în continuare, asupra noilor fenomene neprovocate, sau provocate, în sensul experienţei. Dacă legile stabilite nu se aplică noilor observaţii sau experimente, sau dacă duc la erori, se modifică legea conform experienţei noi. *Ştiinţa este o cercetare fără limite, care trebuie să întrunească asentimentul general al experţilor* (cf. *Encyclopedia Britanica*).

Apocalipsa este mai uşor de definit, ea fiind o carte a Bibliei, făcând parte din Noul Testament (cu care acesta se încheie, de altfel). Numirea vine de la cuvântul grec *apokalypsis*, care înseamnă *REVELAŢIE*. *Apocalipsa* este scrisă de Sf. Evanghelist Ioan, cam prin anul 95 sau 96, sub inspiraţia Duhului Sfânt, ea fiind cea mai misterioasă dintre toate cărţile Bibliei, pentru că include profeţii obscure privind sfârşitul lumii. De aceea, mulţi se bat să descifreze sensurile ascunse ale *Apocalipsei*, unii dintre ei ajungând la aberaţii privind cea de a doua venire a Mântuitorului şi modalitatea în care lumea actuală va lua sfârşit.

Să vedem ce spune Biblia despre începutul şi sfârşitul lumii şi, în paralel, ce spun ultimele "descoperiri ştiinţifice" despre acelaşi subiect. *Apocalipsa* explică sfârşitul prin simboluri pe care oamenii s-au străduit să le descifreze, greşind în aproape toate situaţiile. Ştiinţa, acceptând sfârşitul în modul în care *Apocalipsa* îl sugerează, încearcă să precizeze timpul şi durata sfârşitului, bineînţeles tot pe baza unor supoziţii, chiar dacă oamenii de ştiinţă le obţin prin simulări la computer.

Ştiinţa crede că universurile s-au născut din "supa" primordială, adică elementele materiale erau amestecate indistinct şi, în miliarde de ani, elementele s-au separat, s-au aglomerat şi au dat naştere lumii, aşa cum o vedem noi astăzi. O altă teorie afirmă că universul s-a născut din *Big Bang*, adică dintr-o explozie care a extins materia concentrată în nuclee foarte dense, dând naştere universului şi galaxiilor. Toate acestea sunt simple teorii, imaginate de oamenii de ştiinţă, fie la masa de scris, fie la computer, în ultimele decenii. Se ştie că, pe baza unor programe, poţi introduce în computer orice elemente şi să obţii tot ceea ce doreşti, formele cele mai fantastice şi mai îndepărtate de realitate, sau forme foarte apropiate de realitate, pe care apoi le poţi pune în condiţii fantastice.

Să vedem ce spune Biblia: *"La început, a făcut Dumnezeu cerul şi pământul... Apoi a zis Dumnezeu: «Să se adune apele de sub cer la un loc şi să se arate uscatul»... Şi a zis Dumnezeu: «Să fie luminători pe tăria cerului ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte şi să fie semne care să deosebească anotimpurile, zilele şi anii»... A făcut Dumnezeu cei doi luminători mari... şi stelele, şi le-a pus Dumnezeu pe tăria cerului, ca să lumineze pământul"* (*Fac.* 1: 1-17).

Doi astrofizicieni de la Universitatea din Michigan, *Fred Adams* şi *Greg Laughlin*, pornind de la premiza că *Bing Bangul* este adevărat, ajung la concluzia că lumea se va prăbuşi într-o "supă" finală, după mai multe faze intermediare, positroni, fotoni şi neutrino. Toate aceste faze ale istoriei lumii au fost simulate de ei la ccomputer, pornind de la data *Bing Bangului*. Era actuală a lumii se cheamă, după denumirea dată de ei, *Era Steliferoasă*, care se caracterizează prin dominanta energiei stelelor, iar universul apare plin de energia înaltă a galaxiilor.

Aceasta este universul nostru descris de Biblie în primul capitol din *Cartea Facerii*. Semnele timpului sunt net delimitate, după voinţa lui Dumnezeu, ziua şi noaptea se succed cu precizie, anotimpurilee sunt marcate. În concepţia simulării la computer, cei doi astrofizicieni ne lasă impresia că, încet-încet, universul se va întuneca, dispărând în întuneric. Stephen Maran, de la *American Astronomical Society*, constată că ceea ce spun Adams şi Laughlin este foarte bine construit, dar numai pe supoziţii; să nu uităm că există o serie nesfârşită de necunoscute care ar putea schimba esenţial scenariul celor doi.

Până aici nu este nici un fel de contradicţie între viziunea biblică a creării lumii şi prezentarea universului actual de către cei doi. Numai că Adams şi Laughlin încep cu *Bing Bangul* pe care trebuie să-l accepţi prin impunerea lor. Descrierea lumii văzute este aceeaşi în Biblie ca şi în scenariul lor. Cei doi astrofizicieni împart istoria lumii în patru ere: *Era Steliferoasă* (actuală), *Era Degenerată* (în care toate stelele universului vor arde şi nu vor mai exista decât bucăţi uriaşe de stele, sau chiar stele moarte, cu o masă rarefiată şi cu lumină foarte slabă în jurul lor, mai mult ca nişte corpuri albe); *Era Găurii Negre - Black Hole Era* - în care toate stelele vor colapsa, nemairămânând nimic în afara unei mase dense de obiecte colapsate; *Era Întunecată*, în care "găurile negre" se vor evapora şi tot ce va mai rămâne din universul nostru de astăzi va fi doar o "supă" imensă, formată din protoni, electroni, fotoni şi neutrino.

Desigur, vor exista o serie de faze intermediare: *Era Steliferoasă* se va termina atunci când stelele şi sorii - inclusiv al nostru - nu vor mai avea gaze şi vor arde integral. Soarele nostru luminos îşi va pierde lumina şi se va rarefia într-un uriaş corp roşu, apoi va deveni un corp stelar alb şi dens, cam de dimensiunea Pământului de azi. Mările se vor usca, iar probabil pământul se va prăbuşi în soare şi va arde. Când şi ultima stea îşi va consuma gazul, lumea va intra în *Era Degenerată*, când prin spaţiu vor pluti bucăţi mari de stele moarte explodate, fără strălucire. În general, aceste corpuri vor cădea în "găurile negre" care le vor înghiţi, acestea fiind, de fapt, obiecte colapsate atât de dense, încât gravitatea lor nu permite nici măcar luminii să radieze, de aceea apar ca nişte spaţii absolut negre, intrându-se astfel în *Era Găurii Negre*. Spre sfârşitul acestei ultime ere, se va petrece cel mai dramatic fenomen, când particulele elementare numite protoni, care trăiesc în inima fiecărui atom, vor începe să decadă, masa din "găurile negre" se va împrăştia şi orice viaţă, chiar în formele cele mai rudimentare, va înceta, pentru că fără neutroni nu există carbon, care este baza vieţii. *Era Întunecată* va fi deci o imensă "supă" din corpusculii pe care i-am numit şi care se va extinde la infinit, pe o arie *"infinit mai mare decât cea pe care o ştim noi acum"*, afirmă Adams.

Dacă ne întoarcem la Biblie, vom rămâne surprinşi cât de asemănătoare sunt fazele descrise de Adams-Laughlin cu fazele prezentate de Biblie, rămânând doar diferenţa esenţială că în scenariul lor Dumnezeu nu are nici un rol şi că sufletul uman nu apare nicicum. Ei admit că viaţa s-ar putea să nu dispară total, ci civilizaţiile vor migra în alte spaţii, care mai oferă condiţii de supravieţuire, sau, în ultima eră, când nu vor mai exista corpuri, va trebui să se acomodeze la noile condiţii. Cei doi astrofizicieni vorbesc de migraţia vieţii în spaţii paralele, dar nu admit apariţia spontană a vieţii în noile condiţii.

Adams şi Laughlin se ocupă, după afirmaţiile lor, exclusiv de evoluţia fizică a lumii; despre viaţă vorbesc absolut incidental. Biblia se ocupă, în mod inegal, de fizica universului şi mai pe larg de viaţă, în special de om.

În capitolul 24 al *Evangheliei după Matei*, Iisus ţine o lungă vorbire despre sfârşitul lumii, vorbire care este numită *Cuvântarea eshatologică a Mântuitorului*. Mântuitorul face o distincţie netă între semnele sfârşitului Ierusalimului şi cele ale sfârşitului lumii. Vor fi mari persecuţii, ura va creşte între oameni, vor apărea profeţi mincinoşi şi *"se va propovădui această Evanghelie în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile, şi atunci va veni sfârşitul"* (*Mt* 24: 14).

După această perioadă de strâmtorare, soarele o să se întunece, luna nu-şi va mai da lumina, stelele vor cădea de pe cer şi puterile cerului se vor zgudui. Apoi îndată se va arăta pe cer *"semnul Fiului Omului şi vor plânge toate neamurile pământului, şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere multă. Şi va trimite pe îngerii Săi, cu sunet mare de trâmbiţă, şi vor aduna pe cei aleşi ai Lui, din cele patru vânturi, de la marginile cerului la celelalte margini"* (*Mt.* 24:30-31).

Fără îndoială, "semnul Fiului Omului", care se va arăta pe cer, este *semnul Sfintei Cruci*. În Era Degenerată, imaginată de Adams şi Laughlin, toate stelele vor arde şi vor cădea din locul lor, ca nişte bucăţi mari de materie, iar soarele îşi va pierde strălucirea, va deveni roşu, apoi se va restrânge la dimensiunile pământului şi va deveni doar un corp alb, care, în era următoare, a Găurii Negre, va cădea în întuneric total. Iisus spune acum două mii de ani, aproape cu cuvintele celor doi astrofizicieni, cum vor arde stelele, cum va cădea soarele şi cum luna îşi va pierde strălucirea. Oare Adams şi Laughlin au introdus în premizele simulării lor elementele biblice, sau ceea ce a spus Hristos se adevereşte peste opoziţia oamenilor de ştiinţă atei?

Tot cei doi spun că civilizaţiile vor migra în spaţii paralele, adică acolo unde viaţa încă va mai fi posibilă. În Biblie se vorbeşte despre un cer nou şi un pământ nou, instituite de Dumnezeu după Judecata din Urmă, în care viaţa va fi posibilă, dar nu dau nici o sugestie cum ar fi acele spaţii şi cum se poate ajunge la ele. Sfântul Apostol Petru, prin inspiraţia Sfântului Duh, ne descoperă cum va fi acest lucru. El se adresează credincioşilor şi repetă, în altă formă, cuvintele Domnului despre strâmtorarea din urmă şi despre apostazia multora, care vor întreba, cu intenţie rea, unde este făgăduinţa revenirii Domnului pe pământ, din moment ce toţi părinţii care L-au aşteptat au murit. Dar,

continuare în pag. 4

AUR SACRU, AUR PROFAN

Aurul se numără printre puţinele substanţe din Univers practic neperisabile. Strânsa lui coeziune cristalografică îi conferă invulnerabilitate atât faţă de acţiunea oxigenului, cât şi a acizilor, astfel că nu îşi pierde niciodată frumoasa lui strălucire galbenă, ceea ce îl distinge de oricare alt metal. Pe lângă aceasta, plasticitatea deosebită, durabilitatea şi rezistenţa la intemperii constituie proprietăţi absente la gazele nobile, care intră şi ele în topul "elementelor perfecte". Însă atuul lui hotărâtor stă în faptul că a impus dintotdeauna credinţa în superioritatea şi noblețea sa spirituală, fiind investit cu titlul de "rege al metalelor".

Din lipsa lui de apetit combativ decurge un alt aspect important: dacă tot aurul din lume rezultat după extracţie şi rafinare s-a împutinat de-a lungul timpului, aceasta nu se datorează amestecului natural cu alte substanţe şi alterării, ci sustragerilor din circuitul economic în diverse moduri (tezaurizări, pierderi), care sunt cel puţin în principiu recuperabile, cum se şi întâmplă odată cu descoperirea unor comori şi a încărcăturilor scufundate în trecut.

Această masă potenţial constantă, împreună cu calităţile enumerate, constituie unul din motivele pentru care aurul a fost socotit mereu o valoare de referinţă. Pe când tot restul mediului natural este afectat de procese entropice din momentul în care a început să existe, procese care atacă şi dezagregă neîntrerupt întocmirea materială a lumii, elementul aur se păstrează virtual intact cantitativ şi nealterat calitativ. Reuşind să se sustragă acestui curs general către stricăciune al întregii firi, el a fost perceput de om ca un etalon al materiei incoruptibile faţă de care se poate aprecia măsura îndepărtării de starea originară. Din această diferenţă dintre o valoare absolută, adică mereu egală cu ea însăşi, şi valoarea relativă a celorlalte resurse rezultă inflaţia, care înainte de a fi un fenomen economic, este unul ecologic. Ea poate fi reprezentată ca "distanţa" dintre puritatea aurului şi impurificarea crescândă a mediului. Iar implicaţia esenţială a acestei stări de lucruri este că pe măsură ce timpul trece şi deşeurile se înmulţesc în detrimentul resurselor, acestea din urmă sunt tot mai puţine şi mai sărăcite calitativ pentru a mai putea acoperi *simbolurile* lor aflate în circulaţie, adică *modurile ideale de existenţă*.

Se poate observa aici analogia dintre ordinea economică şi cea spirituală. În ambele este vorba de un depozit cu valoare în sine care funcţionează ca garant al schimbului de mărfuri, respectiv de idei. Dacă în prima, rolul de tezaur îl deţine preţiosul metal galben, în cealaltă funcţia este îndeplinită de "aurul spiritual" al adevărurilor eterne, care acoperă 100% sensurile acceptate înainte de a se degrada prin neînţelegere. Pe acest nivel sacru, probabil că în vremurile de început tezaurul suspomenit era accesibil oricui. Opacizarea facultăţii de cunoaştere directă a făcut necesară introducerea simbolurilor, care să orienteze conştiinţa către sacralitate prin intermediul unor imagini, semne şi figuri recognoscibile, uşor de memorat. Evident, şi ele sunt supuse uitării, astfel că, la capătul de jos al acestui proces de inflaţie a valorii primordiale, rămân cuvintele şi conceptele golite de sens, devenite "monedă calpă", întrebuinţate abuziv şi demagogic. Acum se înmulţesc vulgarizatorii tradiţiei sacre a comunităţii, cei care fac negustorie cu figurile consacrate, demonetizându-le în "târgul de vorbe".

Aceeaşi devalorizare simbolică lucrează şi asupra aurului ca atare. Deoarece iniţial chiar corpul material în sine era un simbol - bucata de metal ca atare, ori sub formă de pulbere, lingou, foiţă, obiect de lux. Cu vremea, s-a simţit nevoia marcării lui, pe de o parte ca garanţie a autenticităţii, funcţionând astfel ca bijuterie, pe de altă parte ca garanţie a valorii de schimb, căpătând funcţia de monedă. Şi aceasta deoarece cantitatea de aur devenea insuficientă, reclamând amestecul cu alte monede. El primea în felul acesta un însemn care să-i certifice valoarea, obiectul în sine nemaifiind suficient. Se înţelege că înscripţia începea să funcţioneze ca valoare nominală, şi ea întruchipa o mărime cu atât mai artificială în raport cu cea intrinsecă, dată de natura materialului monetizat, cu cât aceste "semne" (=bani) se înmulţeau peste cantitatea de aur ce putea fi răscumpărată. De aici, tendinţa, de substituire a monezilor din aur cu cele din argint, aramă sau diferite aliaje, apoi prin bancnote de hârtie.

Vedem deci că aurul a fost valorizat după mentalitatea şi interesele epocilor, într-un fel fiind privit cu ochi profani, în alt fel de o conştiinţă religioasă. O alegorie a acestei decăderi o aflăm în legenda regelui Midas, care căpătase darul de a transforma în aur tot ce atingea, inclusiv alimentele duse la gură. Însă perfecţiunea aurului constă chiar în faptul că nu se lasă *consumat*, nu este combustibilul nici unui motor. Acest "defect" este de fapt calitatea lui supremă, căci nemurirea şi-o datorează unei "vieţi" care nu înseamnă devenire, ca în cazul celorlalte lucruri. *Aurul nu hrăneşte nimic pe plan material direct*, astfel că personajul nostru era sortit morţii prin neputinţa de a-l face asimilabil propriului corp.

Tâlcul acestei legende, de altfel foarte răspândite (cunoaşte versiuni indiene, persane, arabe), ar fi următorul: fără ca prefacerea să cuprindă şi pe cel care manipulează aurul, degeaba îl mai obţine. Dobândirea acestei puteri magice este spre pierzanie dacă trupul nu suferă şi el un proces analog de transmutaţie, adaptându-se la noblețea acestui metal.

Aurul îşi dezvăluie bogatele lui posibilităţi de fructificare numai când îl înţelegem în plenitudinea fiinţei lui. Altfel, pedeapsa zeului vine să sancţioneze, ca în povestea lui Midas, o stare de regresie în animalitate, deja prezentă din momentul ignorării dimensiunii lui spirituale.

Florea TIBERIAN

*) Când ne reprezentăm o substanţă, oricare ar fi ea (marmură, grâu, pământ), avem în vedere ipostaza superlativă a ei. Această raportare subiectivă îşi poate avea temeiul obiectiv în faptul că, dintre toate resursele aflate la îndemână, primele care au fost exploatate au fost cele mai pure şi mai bogate calitativ.

APOCALIPSA ŞI ŞTIINŢA

Pr. Gh. CALCIU

(urmare din pag. 3)

spune Petru, pământul s-a ivit la început din apă, când Dumnezeu a poruncit apelor să se retragă, şi tot prin apă, prin potop, păcatul de atunci a fost înecat, dar cerul şi pământul de acum *"sunt ţinute prin acelaşi cuvânt (al Domnului) şi păstrate pentru FOCUL DIN ZIUA JUDECĂŢII şi a pierii oamenilor necredincioşi"* (*2 Petru* 3:7). Şi mai departe: *"Iar ziua Domnului va veni ca un fur; atunci cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihiile, arzând, se vor desface, şi pământul, cu lucrurile de pe el, va arde cu totul"* (*Idem*, 10). ... *"Aşteptând şi grăbind venirea zilei Domnului, din pricina căreia cerurile, luând foc, se vor nimici, iar stihiile aprinse se vor topi! Dar noi aşteptăm, potrivit făgăduinţelor Lui, ceruri noi şi pământ nou, în care să locuiască dreptatea* (*Idem*, 10 şi 12-13).

Aşadar, şi Sfântul Petru vorbeşte despre arderea stihiilor şi a stelelor, a întregului cer şi a pământului, cu vuiet mare, ceea ce înseamnă că va fi o explozie generală, aşa cum o văd cei doi oameni de ştiinţă, când prin univers vor circula fragmente uriaşe de stele moarte, explodate, în călătoria lor spre "gaura neagră" care le va înghiţi; dar Dumnezeu va crea ceruri noi şi un pământ nou, potrivit făgăduinţei Sale. În acest pământ nou va locui dreptatea, adică cei drepţi, cei fără nici o răutate. Şi aici există o surprinzătoare asemănare cu supoziţia spaţiilor paralele emisă de Adams şi Laughlin. Numai că spaţiul acesta paralel este creat de Dumnezeu pentru cei drepţi, lucru pe care cei doi oameni de ştiinţă nu l-au gândit, sau n-au putut să-l gândească.

În legătură cu acest spaţiu, cu aceste universuri paralele, Ştefan Lupaşcu, filosof şi om de ştiinţă român care a trăit în Franţa, vorbeşte despre ele în sensul de *antiunivers*, aşa cum vorbeşte despre *antimaterie*. După el, simplificând lucrurile, antiuniversul este un spaţiu aspaţial mai aproape de Dumnezeu, mai asemănător structurii ideale şi total spirituale a lui Dumnezeu. În acest sens, Lupaşcu este mult mai aproape de lucrurile spirituale decât sunt cei doi oameni de ştiinţă americani.

Apocalipsa detaliază mult mai mult decât Petru, ba chiar şi decât Iisus în cuvântul eshatologic. Prezentând istoria sfârşitului lumii, Sfântul Ioan pune mereu în paralelă cerul lui Dumnezeu şi pământul oamenilor. După mai multe nenorociri trimise în cer şi pe pământ, toate prezentate prin simboluri greu de descifrat şi de înţeles, care se întind pe 19 capitole, cu capitolul 20 începe Judecata din Urmă, expusă, în majoritate, tot prin simboluri. La versetul 11, autorul spune: *"Am văzut apoi un tron mare, alb, şi pe Cel ce şedea pe tron, iar dinaintea feţei Lui, pământul şi cerul au fugit şi nu s-a mai găsit loc pentru ele"*. Fără îndoială că această fugă înseamnă focul care va arde stihiile şi faptul că nu se mai găseşte loc pentru ele - *topos* -se referă la descompunerea lor totală, după prăbuşirea în "gaura neagră". Sfântul Ioan adaugă: *"Şi am văzut un cer nou şi un pământ nou, căci cerul cel dintâi şi pământul cel dintâi au trecut, şi marea nu mai este"* (*Apoc.* 20:1). Ceva mai sus, analizând scenariul lui Adams şi Laughlin, am văzut că atunci când substanţele gazoase vor arde, mările se vor evapora, ceea ce spune şi Sfântul Ioan în acest verset. Cerul cel nou şi pământul cel nou reprezintă universul paralel, purificat *prin ardere* de Dumnezeu, cum am mai spus, pentru cei drepţi. Aşadar, nu este vorba de o nouă creaţie, ci de *o purificare* a ceea ce, prin păcat, fusese degradat.

După instalarea împărăţiei lui Dumnezeu, probabil că materia îşi va urma cursul ei spre dispariţie, dizolvându-se în "supa" finală, aşa cum ne-o prezintă scenariul celor doi astrofizicieni. Sfinţii Părinţi spun că toate lucrurile tind spre sursa lor originară. Lumea a apărut din nimic şi se va întoarce în nimic, atunci când Dumnezeu Îşi va retrage pronia Lui. Dumnezeu, prin cuvânt, a creat lumea materială neorganizată: *"Totul era netocmit şi gol"*, apoi a organizat lumea aşa cum o vedem astăzi. Cred că nu este imposibil ca materia, înainte de a se reîntoarce în nimic, să revină la forma ei iniţială, "netocmită şi goală", la "supa" primordială, după care va intra într-o altă stare, "nouă". Dar Sfânta Scriptură nu este scrisă pentru materia moartă şi pentru stihii, ci pentru oameni. De aceea, după instalarea celor buni în Împărăţia lui Dumnezeu -"cer nou" şi "pământ nou", istoria materiei devine caducă. Vor trăi numai spiritele noastre, sufletele celor buni, în fericire eternă. În timp ce materia brută va merge treptat spre nimicire şi dispariţie, sufletele noastre, eliberate de griji şi de orice constrângeri materiale, îmbrăcate în "trupuri de slavă", vor trăi în fericire sufletească şi în contemplarea Sfintei Treimi.

N. B. Datele ştiinţifice ale acestui studiu se bazează pe articolul doamnei Kathy Sawier, publicat în *Washington Post*, Joi, 16 Ianuarie 1997, p. A3. Imaginea de la începutul textului: Max Ernst, *Europa după al doilea Potop* (1940-42).

ACOLO ŞEZUM ŞI PLÂNSEM... DUMITRU BACU

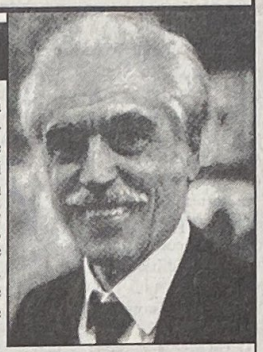

MĂRTURIE
din camerele de tortură de sub cortina de fier, unde Satan siluieşte sufletul omenesc, spre a smulge din el chipul Mântuitorului şi a-şi aşeza sieşi tron de domnie...

ACOLO ŞEZUM ŞI PLÂNSEM...

«... acolo şezum şi plânsem...»

Lacătele de la porţile de bronz
au scâncit semnele naşterii
şi gura păcătosului vru
să cânte adevărul.
Buzele arse de minciună
au arătat doar rana.

Lacrimile au căzut pe jar,
umbrind în aburi
coborârea iertării.

«... acolo şezum şi plânsem...»
dar durerea din coastă
a pângărit întoarcerea.

În oglindă,
ochii erau boabe de sânge.

PORTRET DE DEŢINUT

Un adiat abia simţit,
ca o mângâiere de briză marină,
încununat de privirea
în care se citeşte,
ca pe-o frunte deschisă la soare,
împăcarea cu lumea divină.

Peste toate,
o aureolă de foame
pe un sâmbure de nădejde adâncă.
Deţinutul mai aşteaptă încă...

Dar până când, Doamne,
c-a început să piardă şirul
atâtor primăveri şi toamne?

Şi peste nu ştiu cât
din făptura lui
va rămâne doar împărăţia
lui moş-nimănui...

EVADARE

M-au prins din capăt de anecdotă,
la sfârşit de moarte nemoartă,
cu ghioagă de-ntunerec.

Unii spuneau că-i vorba de soartă,
alţii de-un ciur năzdrăvan
ţesut de ţigani pentru-nceput
de desferec...

Când să-mi împrăştii petalele
pentru împărtăşirea din potirul
istoriei în naştere,
pragul cărţilei mi-a pus piedecă,
hohotind, prin tunele fără ochi,
cu duhnet de măsteră;
m-am întors înapoi în secole de pădure
şi-mi rontăi viitorul cu măsele
de viezure orb...

Adam îmi jinduie goliciunea trupului,
Iov sărăcia şi bogăţia rănilor...
M-am pitit printre mure,
duhnesc a moarte şi câinii nu vin
să-mi lingă rănile aici.
Lumea a întors ochii de la mine;
mă caută prin bâlciuri,
printre saltimbanci şi licurici.

Luna trecută ne-a părăsit fulgerător (după ce, în vara acestui an, apucase să revadă România), luptătorul anticomunist, publicistul şi poetul **Dumitru Bacu** (1925-1997), una dintre cele mai luminoase figuri ale exilului românesc. După anii de închisoare politică, s-a stabilit în Franţa, deconspirând sistematic ororile regimului comunist din ţară şi cinstind memoria camarazilor martirizaţi. Cunoscut în special prin tulburătoarea sa carte despre *Piteşti* (prima dezvăluire publică a monstruoasei "reeducări", apărută iniţial în limba română, în 1963, la Madrid, iar în 1971 tradusă în limba engleză), el a fost însă şi un emoţionant poet. În "Puncte cardinale" a fost prezent de mai multe ori, atât cu articole şi eseuri, cât şi cu versuri (originale sau traduse din limba franceză).

Volumul *Acolo şezum şi plânsem... (poeme)*, din care am extras grupajul de mai jos, a apărut la Madrid, în 1964 (col. "Dacoromania"); era al doilea său volum de versuri, după cel publicat în aceeaşi colecţie, sub titlul *Aiud*, în 1961.

Închinându-i această pagină, îi aducem un modest omagiu postum şi ne rugăm, nemângâiaţi, pentru odihna lui sufletească. În chip *esenţial*, **Dumitru Bacu** nu va înceta niciodată să fie *prezent* printre noi. Verbul şi lacrima se îngemănează psalmic în paginile lui mărturisitoare, conjurându-ne, dincolo de "veacul minciunii", la marea cruciadă a ne-uitării...

(Fotografia alăturată este reprodusă de pe coperta finală a volumului *Cântiţi tră niagărşiri*, Editura Fundaţiei Culturale Aromâne "Dimândarea Părintească", Bucureşti, 1996, îngrijit şi postfaţat de d-l Hristu Cândroveanu - ultima apariţie editorială semnată de **Dumitru Bacu**).

Numai plopul şi-a scuturat pitacii de aramă
cu pistrui de lacrimi sărate.
E sărac şi el, sărmanul, şi-i e teamă.
N-are decât bănuţi pistruiaţi...
şi scâncet de frate.

NOAPTEA SUFLETULUI

Mişunau zorile prin crângul înmugurit,
căutând să se-nalţe spre vârfuri de mlădă.

Începuse să se-nmoaie somnul,
braţele se dezmorţeau a muncă...

Undeva,
mai spre capăt de hotar,
un cocoş a apucat doar să bată din aripi.
Cântecul i-a fost sugrumat;
cu funia...

Crângul a trosnit dureros
răscolit de crivăţ,
frământat de cizmele nemeţilor.

Printre răbufniri şi troiene,
mugurii îmbrăcaţi în corsete de ger
mai scuturau, din când în când,
câte o fărâmă de zori.

Fir cu fir,
pământul de gheaţă le aduna,
să-şi clădească mai târziu o vară.

Dar deodată s-a lăsat noaptea,
toată noaptea.
Noaptea sufletului...

A fost aşa de adâncă, de neagră,
încât zorile, toate zorile
s-au împotmolit în smoală şi-n sânge
şi nu mai pot să se işte.

Mugurii au îmbătrânit
şi-au început să moară
mai înainte de-a înflori.

MORŢII VII

Te-am căutat,
fratele meu blând, fratele meu bun,
te-am căutat peste tot, dar în darn.
Acum ştiu că ai murit demult;
ca şi mine, de altfel,
ca şi noi toţi.
Toţi copiii mamei sunt morţi.
Eu m-am întors;
mi-am adus aminte că-n cimitirul văduvit
nu-i cruce, nu-i nume, nu-i lumânare.
Am orbecăit în noapte
prin podul casei bătrânilor –
casă pierdută, furată, vândută..

De-acum le am
şi-aş vrea să le depun,
dar nu mai pot găsi mormântul:
nici pe-al tău, nici pe-al meu,
nici pe-al vreunuia din noi toţi.
Pământul e uscat –
coaje de asfalt
fără urmă de groapă.
Trupurile respinse de glia părăsită
s-au schimbat în meteori fără număr.

În zadar caut un reazăm
pentru mucul de lumânare.
Printre mormintele risipite prin aer,
nici cruce, nici floare, nici nume
nu se pot agăţa de ceva.

Nimeni nu poate să ne dea
un loc printre morţi.

LUMINA

29/30 noiembrie 1938

Lui Corneliu Zelea Codreanu, la un pătrar de veac de la jertfă, şi celor ce odihnesc laolaltă cu el, acum nu se ştie unde, ucişi o dată la Tâncăbeşti şi a doua oară în Valea Piersicilor, lângă fortul Jilava

Semnul vrerii tale,
chezăşia vremii de mâine
le-ai zămislit într-o noapte de Sântandrei,
când pentru prima oară
ştreangul a deschis floare!
Floare albastră –
floarea cerului,
floarea iertării.

Glia te-a primit înapoi
în sânu-i rece,
să-i dai căldura şi dragostea
tinereţii făr' de bătrâneţe.

De atunci,
floarea piersicului e mai mirositoare
şi fructul mai plin.

De atunci,
celulele Jilavei sunt mai calde
şi pumnul paznicului mai stângaci.

De atunci,
peste Valea Piersicilor în durere
odihneşte Lumina.

Iar în fiecare noapte de Sântandrei
o floare albastră
scutură treisprezece petale
peste răni ce nu se vindecă încă...

(noiembrie, 1963)

ROMÂNIA SI UTOPIA COMUNITARĂ

Demostene ANDRONESCU

Marasmul economic, social şi, nu în ultimul rând, cel moral în care se zbate societatea românească în acest sfârşit de secol şi de mileniu nu se datorează numai nevredniciei sau neputinţelor noastre structurale, ci şi conjuncturilor sau, altcum spus, vremurilor sub care am fost şi sub care continuăm să fim, după cum încercările de ieşire din această situaţie şi, mai cu seamă *"ajutorul"* care ni se oferă în acest scop, nu servesc, în primul rând, interesele noastre, ci pe ale altora. Veacuri de-a rândul am fost, fie de-a dreptul subjugaţi, fie numai *"protejaţi"* şi monitorizaţi, în virtutea dreptului celui mai puternic, de alţii, interesele acestora prevalând asupra intereselor noastre.

Abia scăpaţi de chinga celor trei mari imperii (otoman, austro-ungar şi ţarist) care şi-au disputat timp de secole, pe deasura capetelor noastre, supremaţia în acest colţ de lume, că, după un scurt moment de respiro (perioada interbelică), am intrat, împinşi cu bună ştiinţă de cei interesaţi, sub tăvălugul internaţionalismului comunist, care ne-a scos de pe făgaşul normal al devenirii noastre istorice şi ne-a împins în fundătura unei utopii totalitare din care am ieşit desfiguraţi sufleteşte, cu clasa politică şi societatea civilă decimate, săraci lipiţi pământului.

Şi iată-ne acum puşi în situaţia de a ne schimba stăpânul. Am ieşit de sub teroarea *utopiei comuniste* şi am intrat, sau sunten pe cale de a intra, sub *"umbrela protectoare"* a unei alte teribile utopii, *utopia comunitară*. Căci ce altceva este proiectul *"Noii Europe"* dacă nu o utopie, adică o construcţie abstractă, o ficţiune, un tipar în care să fie introduse, cu forţa, viaţa şi destinele indivizilor şi ale popoarelor, pentru ca această *"Nouă Europă"* să devină *UNA* şi să asculte de un singur comandament?

Sunt înfierate şi veştejite în ultimul timp, şi pe bună dreptate, diferitele totalitarisme care au bântuit şi însângerat istoria acestui zbuciumat secol XX, dar nu se pomeneşte nimic despre *totalitarismul comunitar* care este, de fapt, continuarea, cu mijloace mai blânde şi mai insidioase, a totalitarismului comunist. Cineva făcea observaţia extrem de interesantă că *"cele două totalitarisme - comunismul şi comunitarismul - sunt strâns legate între ele. Comunismul a pregătit comunitarismul şi nu a murit degeaba, ci a lăsat Occidentului, din care a şi pornit, moştenirea sa"*. Şi, într-adevăr, aşa este, căci în proiectul *"Noii Europe"* comunitare, în care se găsesc variante ale mai multor ideologii totalitare, socialismul internaţionalist ocupă un loc important. Artizanii acestui proiect comunitar s-au inspirat parcă din Lenin atunci când şi-au construit utopia. Căci iată ce spune "marele învăţător" al popoarelor, făuritorul primului stat socialist din lume: *"Ţelul socialismului este de a elimina împărţirea omenirii în state mici şi de a micşora izolarea naţiunilor, şi aceasta nu numai pentru a le lega mai strâns unele de altele, ci şi pentru a le amesteca"*. Este exact ţelul internaţionalismului comunitar, care urmăreşte distrugerea realităţii Europei naţiunilor, a universurilor spirituale specifice, şi înlocuirea acestora cu o Europă uniformă, abstractă, cu omul ei nou, *"europeanul abstract"*, care va fi un om fără naţionalitate şi fără istorie, adică exact omul fără memorie şi fără rădăcini prefigurat de comunism.

După ce comunismul a făcut partea urâtă a trebii, lichidând, prin metode de o barbarie de nedescris, elitele politice, intelectuale şi morale, demolând valorile creştine tradiţionale ale acestei părţi de lume peste care, deliberat, a fost lăsat să se înstăpânească, Occidentul care, între timp, prin metode mult mai subtile, a fost şi el îndoctrinat, fără să trăiască însă *"teroarea istoriei"*, vine ca *"salvator"* şi, în numele progresului şi al umanitarismului, continuă, de fapt, opera de *uniformizare* preconizată de Lenin. Că este aşa, o dovedeşte faptul că, după prăbuşirea comunismului, care şi-a îndeplinit cu prisosinţă misiunea pentru care a fost creat, nici o voce autorizată din Occidentul comunitar nu s-a ridicat împotriva monstruoaselor crime şi atrocităţi săvârşite de comunism. Au fost culpabilizate câteva personalităţi (Stalin, Ceauşescu, etc.) şi dezavuate câteva instituţii (Securitatea, poliţiile politice, etc.), însă de *un proces al sistemului* nici vorbă! De altfel, Occidentul, care astăzi face mare caz de apărarea Drepturilor Omului şi intervine cu promptitudine, de cele mai multe ori în favoarea elementelor declasate şi dizolvante ale valorilor tradiţionale (homosexuali, secte de tot felul, etc.), nu a făcut nimic, sau aproape nimic, pentru a impune respectarea acelorasi drepturi în spaţiul pe care, cu bună ştiinţă, îl abandonase comunismului, atunci când elitele acestor popoare erau decimate şi regimul aplicat prizonierilor de conştiinţă din acest spaţiu era, cel puţin, tot atât de barbar şi de inuman ca şi cel aplicat deţinuţilor din fostele lagăre naziste.

De asemenea, din punct de vedere economic, proiectul comunitar urmăreşte crearea unui *model economic unic*, riguros *planificat*, comparabil cu modelul economiei de plan comuniste, cu singura deosebire că, centrul de planificare nemaifiind Moscova, ci Strasbourgul, nu vom mai fi supravegheaţi de *"consilieri"* sovietici, ci monitorizaţi de *"experţi"* comunitari...

Din aceste motive, Europa comunitară, care este cel puţin tot atât de interesată să ne integreze pe cât suntem şi noi de interesaţi să fim integraţi, pregăteşte cu minuţiozitate şi fără menajamente terenul în acest scop. Desigur, până la urmă, vom intra în această *"Nouă Europă"*, dar nu vom intra cu potenţialul nostru economic valorificat şi, mai ales, nu vom intra cu zestrea spirituală de care dispunem şi de care ea nu are nevoie. Din aceste motive, artizanii *"Noii Europe"* nu numai că tolerează, dar şi întreţin, cu abilitate, toate disfuncţionalităţile interne ale aşa-zisei perioade de tranziţie, pentru ca perdeaua de fum creată de acestea să camufleze acţiunile externe de demolare a structurilor economice româneşti şi să creeze altele noi, subordonate intereselor comunitare.

Pentru a ilustra această stare de lucruri, să luăm doar un singur exemplu. Situaţia dezastruoasă în care se află agricultura românească nu se datorează disfuncţionalităţilor create de trecerea de la un sistem la altul şi nostalgiilor colectiviste ale structurilor neocomuniste, ci şi intereselor celor pe care valorificarea potenţialului agricol românesc i-ar stânjeni. Căci, ce ar însemna pentru Europa comunitară intrarea în rândurile ei a unei Românii cu o agricultură performantă şi competitivă? I-ar crea, fără îndoială, probleme. Pe lângă multele pe care deja le are din acest punct de vedere.

Iată, deci, de ce, cel puţin în perioada de pregătire a integrării, România şi, în general, toate ţările est europene care aspiră la integrare, vor servi ca pieţe de desfacere, printre altele, şi pentru produsele agroalimentare ale comunităţii. Că lucrurile stau aşa se vădeşte din faptul că piaţa românească a şi fost invadată de astfel de produse, cele similare româneşti dispărând cu desăvârşire. Situaţia este aceeaşi şi în celelalte sectoare economice. Exemplele abundă; noi însă ne oprim aici, nu însă înainte de a face amara constatare că, până să ne planifice bunăstarea, internaţionalismul comunitar ne planifică sărăcia.

O PROBLEMĂ ROMÂNEASCĂ

S-a discutat şi se discută încă problema tratatului cu Ucraina. Doresc să fac cunoscută aici marelui public istoria celei mai mici suprafeţe din dispută: Insula Şerpilor.

Aşezată în Marea Neagră, (45grade, 15 minute, 53 secunde latitudine nordică şi 30 grade, 14 minute şi 41 secunde longitudine estică), este la o depărtare de braţul Chilia de cca. 41 km. Se prezintă sub forma unei stânci din gresii silicoase dure, conglomarate şi cuarţite, având o suprafaţă de 17 ha.

Încă din secolele VII-VI î.e.n., după stabilirea coloniilor romane pe ţărmurile Pontului, în Istrus, Olbia, Callatis, Apollonia, etc., a început să se răspândească tradiţia despre insula lui Achile.

Cel dintâi scriitor care, înainte de Pindar, ne pomeneşte de *Leuce*, a fost Arctinos din Milet, care prin anul 777 î.e.n., în poemul *Astiopida*, ne povesteşte cum Thetis, mama roului troian Achile, "luând de pe rug pe fiul său, îl duce în insula albă", *Leuce* sau Insula Şerpilor. Aici acheii i-au ridicat un tumul şi i-au celebrat jocuri funebre. Această părere a fost adoptată şi susţinută de cei mai competenţi autori romani şi greci.

După Pindar şi Arctinos, un vechi poet care pomeneşte de *Leuce* a fost Euripide; în *Andromacha* pune pe Thetis să promită lui Peleu că "va vedea pe Achile locuind în lăcaşurile insulare, pe ţermurul cel alb din mijlocul Pontului Euxin". Pliniu cel Bătrân, pe care Varro îl considera un mare erudit, spunea foarte clar: "...tumulul sau mormântul lui Achile se află în insula ce este consacrată lui, numită *Achillis* sau *Achillea*, la o depărtare de 50 de mile romane de Delta Dunării (*Peuce*) şi tot acolo de află construit un templu consacrat acestui erou..." Geograful roman Mela, care s-a folosit de cele mai bune izvoare ale antichităţii, spunea că "Achile este înmormântat în insula numită *Achillea*, dintre Boristene şi Istru". Geograful grec Dionisie Perigetul din Bitinia, care a trăit în timpul împăratului Domiţian, scrie următoarele: "...Deasupra părţii din stânga Pontului Euxin se află în mare o insulă foarte renumită, consacrată eroilor... numită *Leuce*...", iar Arrian din Nicomedia, un distins istoric al expediţiilor lui Alexandru cel Mare, spunea: "...În apropiere de gura Istrului, numită *Psilum*..., se află o insulă, pe care unii o numesc insula lui Achile (*Ahilleos nisos*), alţii - drumul lui Achile, iar alţii, după culoare - *Leyke*, insula albă... Aici se află şi templul lui Achile şi statuia sa, o lucrare arhaică..."

Cel ce se apropie cel mai mult de exactitatea poziţiei insulei este geograful Strabo, care consemnează că "la cinci sute de stadii departe de revărsatul fluviului, se află în mare insula *Leuce*, consacrată lui Achile..."

A mai fost menţionată de Ptolemeu, Iordanes, Maxim din Tyr, poetul Tzetzes (sec. XII) etc.

Din cele relatate succint reiese, destul de convingător, că pe această insulă a existat un templu şi un tumul care au fost consacrate lui Achile, după cum spunea Pliniu cel Bătrân: *"Insula Achillis tumulo eius viri clara"*, completat de Mela: *"ibi Achilles situs est..."* Descoperirile întâmplătoare şi săpăturile intenţionate, făcute în secolul XIX de către ruşi (!) în Insula Şerpilor, au dat la lumină rezultate neaşteptate şi de mare importanţă.

Cele pe care le-au spus anticii despre insulă se pare că sunt adevărate. În anul 1823, căpitanul Kritzky, din ordinul amiralului Grieg, comandantul flotei ruse din Marea Meagră, a cercetat insula şi a dat de urmele templului lui Achile.

Însemnările sale le-a arătat şi arheologului H. Kohler, care le-a publicat în memoriul său, la Petersburg, în anul 1825. Templul avea o întindere mare, de formă pătrată, fiecare latură având cca. 30 m., şi făcea parte din sistemul de arhitectură numită Ciclopică. În anul 1841, arheologul rus Merzakevici, trimis de Societatea de Istorie şi Antichităţi din Odesa, face unele cercetări, dar nu s-a mai găsit baza templului, deoarece a fost distrusă în anul 1837 de către constructorii farului. (!)

În schimb, în anul 1828 s-au găsit numeroase fragmente de marmură dintr-o cornişe, frumos lucrate. Se semnalează că, încă în anul 1814, căpitanul unei corăbii italiene a luat din insulă bucăţi mari de capiteluri ale unor coloane, din marmură albă. S-au găsit şi inscripţii, la 1850, de către P.V. Soloviev, corespondent al Societăţii de Istorie şi Arheologie din Odesa, trei în total (una se află la Bucureşti, iar două la Odesa), dimpreună cu un fragment dintr-un frumos vas lucrat de Epictet, fiul lui Ikosthenos, după cum rezultă din inscripţie; o statuie mică din lut, ce reprezintă un copilaş şi câteva jucării, tot din lut; un alt vas cu inscripţie; inele de fier şi bronz, cu sticle colorate având reprezentate în relief zeităţi, animale, etc.; statuete reprezentând oameni, un cocoş; amforă şi opt vase de diferite mărimi. Până în anul 1850, s-au descoperit peste 2.000 de monede.

Cu trecerea vremii, odată cu creştinismul, a dispărut şi tradiţia despre *Leuce*. În Evul Mediu insula a purtat numele de *Selina* sau *Cacearia*, *Isola Rosia* ori *Nisi*, sau *Rubra* şi *Rubea*. În harta lui Fredutius de Ancona, din sec. XV, insula purta denumirea de *Fidonixi*, cuvânt corupt de la *Phidonisi* sau *Fidonisi*, de la *ophis* şi *nisos*, Insula Şerpilor, ori cu numele turcesc: *Ilan Adassi*.

În anul 1856 insula a devenit proprietate turcească, iar la 12 aprilie 1879 este ocupată de noi. În rest, se ştie.

Oare la o aşa de lungă istorie şi la o atât de frumoasă tradiţie, dincolo de poziţia strategică a insulei, putem renunţa cu atâta uşurinţă?! Atunci înseamnă că ne meritam nimicnicia...

Prof. Dr. **Viorel Gh. Ţigu**

PE CINE AU OMORÂT...

Corneliu Zelea Codreanu
(13 Septembrie 1889 - 30 Noiembrie 1938)

«...expedit, unum hominem mori pro populo».
Caiafa arhiereul

În ziua de Paşti a anului 1938, în prezenţa a şaizeci de preoţi veniţi să-i spună «Hristos a înviat!», marele arhiereu al Bisericii Ortodoxe Române din acea vreme a rostit sentinţa: *mai bine să moară unul pentru popor, decât să se prăpădească poporul din cauza unuia.* Cine era, de data aceasta, cel pe care marele preot îl socotea vrednic de moarte «pentru popor»? Era vreun duşman al aşezărilor creştine ale poporului român? Era vreun predicator de învăţătură potrivnică adevărului adus lumii de Hristos? Nu. Era un om tânăr plin de râvna şi puterea de a face din ţara românească o ţară «temătoare de Dumnezeu» şi din neamul românesc un neam încrezător în învierea făgăduită de Hristos neamurilor care se vor învrednici de ea. Numele lui - Corneliu Codreanu. Acesta era *«unum hominem»* pe care «arhierul anului aceluia» îl osândea la moarte.

Dar poporul? Cine era poporul pentru care viaţa acestui om constituia o primejdie de moarte? Era, oare, poporul român care, în cântecele, speranţei lui, îl îmbrăcase pe tânărul «căpitan» în «suman de viorea»? Erau, oare, ţăranii români care, în Februarie 1937, îmbrăcaţi în haine de Paşti şi purtând făclii, alergaseră să îngenunche în faţa sicrielor cu trupurile lui Ion Moţa şi Vasile Marin, căzuţi luptând pentru Hristos şi Legiune? Era, oare, poporul care - trecând peste toate ademenirile, peste toate ameninţările, peste toată teroarea jandarmilor şi peste toate abuzurile judecătorilor nedrepţi, ridicase pe scut pe acest tânăr lipsit de averi? Sau, poate, poporul de care vorbea marele preot era tineretul universităţilor, ori elevii şcolilor din cuprinsul ţării româneşti? Ori erau călugării mănăstirilor, ori preoţii Bisericii? Nu. «Poporul» care se simţea ameninţat şi în numele căruia vorbea, în ziua de Paşti a anului 1938, marele preot al Bisericii Ortodoxe Române, era altul. «Poporul» pentru salvarea căruia trebuia să moară «unul» putea fi aflat în tagma arhiereilor necredincioşi, arghirofili trândavi, păcătoşi, cu dosare compromiţătoare în «cassa de fier» a partidelor politice; putea fi aflat în lumea păpuşarilor politici care ruinaseră ţara întregită; putea fi aflat în lumea profitorilor de toate nuanţele; «poporul» arhiereului din acel an de blestem putea fi identificat în venitura galiţiană şi greco-armenească. Patronul acestui «popor» se întâmpla să fie însuşi regele ţării - rege imoral, deşuchiat, prădător al avutului public, apărător al intereselor străine în ţara de la gurile Dunării. Acesta era «poporul» pentru care trebuia să moară Corneliu Codreanu!

Un an de zile înainte de rostirea sentinţei de către arhiereu, cărturarul Nicolae Iorga arătase şi *chipul* în care trebuia săvârşit omorul. În Februarie 1937, într-una din şedinţele Senatului, înconjurat fiind de miniştri şi de senatori guvernamentali, cărturarul recomandase metoda aflată de el de la un vânător canadian, colonelul Boyle, salvatorul coloniei româneşti din Odesa revoluţiei bolşevice. Sfatul nevinovatului om de carte era aşa: *Să ţinteşti între ochi pe cel care conduce!* Şi totul ia sfârşit...*

Mişelia cu orgoliul s-au întâmpinat. Ura cu demenţa s-au sărutat. Au uneltit sfat şi au hotărât. L-au închis. L-au osândit hoţeşte. Apoi l-au omorât. Noaptea, tâlhăreşte. Relatarea oficială vorbea de... încercarea ucenicilor de a-l fura...

Vestea omorârii «omului» i-a înmărmurit pe români. Poporul de plugari l-a plâns, în cuviinţă şi tăcere, pe Corneliu Codreanu, nădejdea lui. În localuri de petrecere lăutarii şi-au atârnat viorile în cui şi au plecat. Universităţile, în care el readusese pe Hristos, s-au îmbrăcat în doliu. Monstruozitatea era atât de mare încât multă lume nu i-a dat crezare; se legăneau pe aripa speranţei că e vorba numai de o «minciună de stat».

Dar mai era o «lume» care ştia bine că «omul» era mort. «Poporul» arhiereului Miron Cristea era mulţumit - înţelepciunea lui Caiafa îl ferise de rău. Poporul *acesta* - numai el - a sărbătorit, cu ritualul cuvenit, moartea dreptului. Marele preot a dat a doua zi dispoziţii să se facă rugăciuni polihronice pentru regele asasin. Cărturarul a tipărit, *drept adevăr*, într-unul din volumele lui, relatarea ucigaşilor (povestea cu fuga de sub escortă). Pentru istorie. Căci o mână mânjeşte pe alta şi amândouă faţa...

Au trecut 20 de ani** de la executarea nebunei porunci. În aceşti 20 de ani am putut auzi şi am putut vedea ce spun despre Corneliu Codreanu şi despre opera sa *ucigaşii, hoţii, neînţelegătorii* şi *ucenicii* lui. Ticăloşia celor care, într-un fel sau altul, au fost părtaşi la crimă, a fost dată în vileag prin uluitoarele mărturisiri făcute în 1940 de cei ce au executat porunca.*** Exagerările ucenicilor - câte vor fi fiind - îşi află explicaţia în marea lor evlavie faţă de dreptul omorât hoţeşte. Neînţelegătorii, de pretutindeni, n-au putut vedea în opera lui Corneliu Codreanu altceva decât încercarea de a transplanta la noi revoluţia lui Adolf Hitler, ori a lui Benito Mussolini... La 20 de ani de la consumarea abominabilei crime, ajutaţi de sfatul pe care ni-l dau bogatele întâmplări ale acestui interval de timp, putem judeca drept şi mărturisi fără teamă de păcat ce s-a pierdut prin retezarea vieţii acestui bărbat care nu împlinise încă vârsta de 40 de ani.

În încercarea de apreciere a oamenilor se comite de obicei o greşeală fundamentală: se caută la ei tocmai ce nu le este esenţial. Se preţuiesc arhierei pentru abilitatea lor politică; diplomaţi, pentru elocinţa lor; comandanţi de armate, pentru credinţa lor în Dumnezeu; regi, pentru inteligenţa lor sclipitoare; călugări, pentru frumuseţea glasului; oameni politici, pentru vasta lor cultură. Se-nţelege că, în asemenea cazuri, unitatea de măsură nefiind proprie, judecăţile sunt false. Căci arhiereul se distinge prin tăria credinţei în Hristos; diplomatul, prin tact şi abilitate; comandantul, prin capacitatea lui de strateg; regele, prin înţelepciune; călugărul, prin adâncimea evlaviei; bărbatul de stat, prin simţul lui pentru *real*.

Prin ce se distingea Corneliu Codreanu, întemeietor de şcoală spirituală şi de mişcare politică totodată?

Am auzit pe mulţi vorbind cu admiraţie despre «noutatea» ce stă la baza mişcării lui - *răul, mizeria, ruina ne vin de la suflet* (nu de la lipsa de programe). Este adevărat, ideea aceasta el a adus-o în plan politic. Dar pentru cine cunoaşte doctrina creştină, nu există aci nici o noutate. Nu în domeniul ideilor stă măreţia şi podoaba acestui om neobişnuit. Ci altundeva.

După secole de despărţire şi de luptă între fraţi, o generaţie de patrioţi izbutise, în 1859, să facă unirea Moldovei cu Muntenia. La 60 de ani de la acest însemnat pas, sfârşitul primului război mondial adusese împlinirea visului atâtor generaţii de români: Transilvania, Basarabia, Bucovina făceau cu regatul vechi un singur trup. Ţara se mărise, bogăţiile se adăugaseră, puterile spirituale sporiseră. Dar în ţară sporită lucrurile mergeau prost. Corupţia, jaful, înstrăinarea îşi dăduseră aci mâna. Pentru poporul român perspectivele deveneau tot mai sumbre. De ce nu mergeau lucrurile bine? Era lipsa de oameni cu pregătire? Nu. Naţia română dăduse avocaţi străluciţi, medici celebri, cărturari, gânditori, oameni de ştiinţă, tehnicieni, poeţi, scriitori, mari gazetari. Existau în ţară partide politice cu programe seducătoare şi păpuşari politici abili. Nu de astfel de lipsuri suferea naţia. Naţia suferea de lipsă de *cinste*. Ce-i trebuia ei nu erau frumoasele programe politice (aplicate de suflet de tâlhar), ci altceva: naţia avea nevoie de un mare EDUCATOR. Şi pe acest educator ea îl dăduse. La timp suprem. Acesta se chema Corneliu Codreanu.

Corneliu Codreanu nu era un predicator; nu era profesor de educaţie creştină; nu era dascăl de pedagogie. Ci era ÎNVĂŢĂTORUL, ORGANIZATORUL, CĂLĂUZITORUL. El învăţa, organiza, conducea. Marele nostru Eminescu n-a avut numai intuiţii geniale, ci şi darul de a formula pregnant adevăruri din care ne hrănim noi astăzi. Corneliu Codreanu n-a avut numai darul de a intui şi de a formula. Ci a avut şi puterea de a *organiza*; a avut capacitatea de a *prelucra* materialul uman existent. Îl distingea, fără îndoială, marele lui simţ pentru *real*. Dar peste aceasta, era în el o putere care topea zgura ticăloşiei omeneşti, gonea boarea leneviei, pregătea sufletele spre fapta eroică, spre totala jertfire de sine. În această putere, în acest dar excepţional stă valoarea lui. Aici, extraordinaul lui prestigiu. Corneliu Codreanu n-a izbutit numai să pună pe picioare - în pofida tuturor adversităţilor imaginabile - o mişcare de mari proporţii. *Corneliu Codreanu a transformat oameni: le-a îmbrăcat sufletul în haină de nuntă.* Într-o ţară şi într-o vreme în care lipsa de onoare, jaful de sus şi desfrâul erau la ele acasă, Corneliu Codreanu a aşezat pe soclu *onoarea* ca virtute de sine stătătoare, a făcut din *corectitudine* şi din *cinste sufletească* condiţia primordială a vieţuirii împreună, iar din *austeritatea moravurilor* blazonul luptătorilor lui. Iară cununa acestor virtuţi era credinţa în *Iisus Hristos*. Aceste virtuţi el nu le-a predicat. Le-a dat trup. Iară de ce neamul românesc vedea în el călăuza, capul, căpetenia, «căpitanul» său. Decapitându-l, sceleraţii de la 1938 *au decapitat Naţiunea*.

Făcând această afirmaţie nu mă gândesc la rostul pe care Corneliu Codreanu l-ar fi avut în stăvilirea puhoiului de la Răsărit, ori în schimbarea profilului politicii europene. Ocupaţia rusească se va curma odată cu înfrângerea Rusiei sovietice - înfrângere în care credem cu tărie. Dar cu alungarea sovieticilor, procesul de vindecare a Naţiei nu se va fi sfârşit. Pentru vremea de după liberare, Naţia va avea nevoie tocmai de educatorul, de omul extraordinar pe care ea îl dăduse şi pe care nu-l mai poate da decât la intervale de secole: de Corneliu Codreanu, cel ucis *«pro populo»*.

Ştim că Nae Ionescu, care a înţeles toată adâncimea operei lui Corneliu Codreanu şi care a simţit chemarea lui, a spus - pe când încă trăia Codreanu - că minunea înfăptuită de acesta e atât de mare că *de-acum îl depăşeşte şi pe el*. Iară după omorâre, tot Nae Ionescu ne-a învăţat că *cea mai rodnică răzbunare a lui Corneliu Codreanu este înfăptuirea vrerii lui.*

Ucenicii şi prietenii lui Corneliu Codreanu au datoria de onoare să nu trădeze opera lui. Dar Codreanu nu mai este. Şi Codreanu nu mai poate fi înlocuit de nimeni. Iată de ce, prin decapitarea de la 1938, Naţia românească a rămas săracă.

Dar Dumnezeul îndurărilor va face cu ea semn spre bine. Căci păcatul nu l-a săvârşit Naţiunea, ci duşmanii ei de moarte.

Gheorghe RACOVEANU

«Ei, Domnilor! V-aţi speriat? V-aţi speriat de nişte copii? Eu, Domnilor, l-am întrebat odată pe Colonelul Boyle: Cum ai putut Dumneata, Domnule, să salvezi, singur, colonia românească din Odesa, în vremea revoluţiei bolşevice? [Colonelul Boyle, ataşat militar englez - n. Red.]. Şi Colonelul Boyle mi-a răspuns: Domnule Profesor! Eu sunt canadian şi vânător, iar la noi, în Canada, vânatul cel mai al dracului e câinele sălbatic. Te atacă în haită. Poţi să dobori Dumneata unul, doi, patru; cei ce rămân, te sfâşie. Ei, dar de eşti vânător cu experienţă, vei observa Dumneata că în grămada care atacă este unul care conduce. Pe acela de-l ţinteşti între ochi, toată liota se împrăştie!». Mă aflam în localul redacţiei «Cuvântului» când a sosit acolo, revoltat, Nae Ionescu: «Auzi, măi, Nebunul! Auzi ce vorbeşte? Ăsta e îndemn la asasinat!». Şi Nae Ionescu mi-a povestit ce spusese Iorga la Senat. (Despre «poveştile cu câini canadieni» a şi scris Nae Ionescu, nu mult după aceea). [Nota autorului]

*** Teologul Gh. Racoveanu (1900-1967), care nu era legionar încadrat, ci doar simpatizant al Legiunii, scrie aceste rânduri în 1958, în exil. [Nota Red.]*

**** A se vedea, în paginile următoare, textul intitulat "Cum a fost asasinat Căpitanul", de Constantin Papanace. [Nota Red.]*

CUM A FOST ASASINAT CĂPITANUL

1) Declarația maiorului Dinulescu

«Într-o zi am fost chemat de către fostul Președinte de Consiliu, Călinescu. În cabinetul lui de lucru se găsea și Generalul Bengliu, comandantul Jandarmeriei. Călinescu mi-a declarat atunci că, pentru motive politice, Codreanu și 13 adepți ai lui trebuiau să fie uciși; aceasta ar fi fost și dorința Regelui. În ziua de 29 Noiembrie 1938, la orele 10 seara, Codreanu și camarazii lui au fost scoși din închisoarea de la Râmnicu-Sărat, unde erau închiși și au fost puși într-un camion. Legionarii au fost puși în așa fel ca să poată vedea numai înainte, fiind în același timp legați cu brațele la spate. Ei nu puteau face nici cea mai mică mișcare; erau chiar constrânși să stea continuu cu capul în sus.

Înapoia fiecăruia din ei stătea câte un jandarm. Eu m-am așezat lângă șofer. Se călătorea pe șoseaua dintre Ploiești și București, când în zorii zilei de 30 Noiembrie, după ce am dat semnalul fixat, cu lanterna, jandarmii au scos din buzunare o sfoară (frânghie), pe care au strâns-o în jurul gâtului legionarului ce stătea în fața fiecăruia dintre ei. În felul acesta, Codreanu și cei 13 camarazi ai lui au fost sugrumați, în timp ce mașina își continua drumul în plină viteză. Puțin timp după aceea, am ajuns la București, de unde ne-am îndreptat către fortul de la Jilava, în interiorul căruia era săpată, deja de trei zile, o groapă mare. După ce camionul a intrat în Fort, asupra cadavrelor strangulaților s-a tras - în urma ordinului primit de la Prim-procurorul militar, Col. Zeciu - câte un foc de revolver sau de pușcă; apoi un medic militar constată moartea tuturor legionarilor transportați de noi. Cadavrele au fost aruncate în groapă. Eu imediat am declarat celor 14 jandarmi că ceea ce făcuseră fusese dispus de către Curtea Marțială și că a fost o datorie patriotică importantă. S-a aruncat pământ în groapă; însă a doua zi cadavrele au fost dezgropate și purtate într-o altă groapă. Asupra lor s-au vărsat multe sticle de acid sulfuric, apoi au fost acoperite cu pământ, iar deasupra s-a turnat o placă grea de ciment. Jandarmii au trebuit să iscălească actele de deces, în care se spunea că cei 14 legionari au fost împușcați pentru că încercaseră să fugă de sub escortă. Fiecare jandarm a fost răsplătit cu 20.000 de lei...»

2) Cinicul comunicat al autorităților statului

«În noaptea de 29-30 Noiembrie a.c. s-a făcut un transfer de condamnați de la închisoarea R.-Sărat la București-Jilava. În dreptul pădurii ce corespunde km. 30 de pe șoseaua Ploiești - București, pe la orele 5, automobilele au fost atacate cu împușcături de necunoscuți care au dispărut și în acel moment, transferații profitând de faptul că transportul se făcea în automobile Break tip jandarmi, deschiseră ușile și, pe timp de noapte cu ceață deasă, au sărit din mașini, îndreptându-se cu vădită intenție de a dispare în pădure. Jandarmii, după somațiile legale, au făcut uz de armă.

Au fost împușcați: Corneliu Zelea Codreanu, condamnat la zece ani muncă silnică și șase ani interdicție; Constantinescu Nicolae, Caranica Ion, Belimace Doru, autorii asasinatului comis asupra lui I.G.Duca, condamnați la muncă silnică pe viață; Caratănase Ion, Bozântan Iosif, Curcă Ștefan, Pele Ion, State Gr. Ion, Atanasiu Ion, Bogdan Gavrilă, Vlad Radu, autorii asasinatului comis asupra lui Mihail Stelescu, condamnați la muncă silnică pe viață; Georgescu Ștefan, Trandafir Ioan, condamnați la câte zece ani muncă silnică, pentru asasinat asupra lui Stelescu.

Atât Parchetul militar al Corpului II Armată, pe teritoriul căruia s-a întâmplat cazul, cât și Parchetul civil, fiind înștiințate, au venit la fața locului și au constatat în mod oficial moartea celor numiți mai sus, de către medic, prin încheiere de proces-verbal.

A autorizat înmormântarea cadavrelor, rămânând mai departe în cercetarea cazului.

Comandamentul militar, după propunerea parchetului și pentru motive de ordine publică, a aprobat ca înmormântarea să se facă la subcentrul militar Jilava, fapt ce s-a executat în dimineața zilei de 30 Noiembrie a.c. prin îngrijirea închisorii militare Jilava.»

La întrebarea Comandantului Legionar Pr. Ion Dumitrescu-Borșa, pentru ce în comunicatul oficial s-a vorbit despre o pretinsă încercare de evadare și o pretinsă împușcare la al 30-lea Km., deși omorul s-a făcut cel puțin la Km. 40, Dinulescu a declarat că acest lucru a fost necesar pentru că să fie competente autoritățile Județului Ilfov, care trebuiau să facă expunerea în legătură cu anunțarea morții. Certificatele de moarte se confecționaseră la Jilava de către Colonelul de la Curtea militară, Zeciu, Locotenent-Colonel Dumitru (cel ce a prezidat Curtea Militară care l-a condamnat pe Căpitan la 10 ani închisoare) și Primul Comisar Regal, Colonel Pascu.[...]

3) Cum s-a ajuns la crimă

Desigur spațiul restrâns de care dispunem nu îngăduie tratarea detaliată a acestei probleme. De aceea în paginile ce urmează ne vom mărgini la unele extrase din documente secrete germane, care să lămurească perioada premergătoare crimei (călătoria lui Carol al II-lea la Londra, Paris și Berchtesgaden).

Fără îndoială crima împotriva Căpitanului a fost clocită demult de forțele întunericului. Încă din timpul studenției el a presimțit-o și a prezis-o în repetate rânduri. S-a hotărât înfăptuirea ei imediat ce curentul legionar a început să devină irezistibil. Complotul Stelescu, încercarea de otrăvire denunțată de Cristian Leu, sau cea de asasinat denunțată de Generalul Sichitiu și Emilian, arată precis intențiile criminale ale dușmanilor Mișcării.

Când toate acestea au eșuat, Carol, instigat din țară și din străinătate, s-a hotărât să pășească direct la crimă prin organele de stat. Lovitura de stat din Februarie 1938 avea ca scop principal exterminarea Căpitanului și a Mișcării sale. Călăul a fost ales în persoana lui Armand Călinescu.

Abia când aceste intenții de represiune sângeroasă au apărut clare, «aliații firești» au agreat vizita lui Carol în capitalele lor. Această vizită trebuia să constituie în același timp un *alibi* pentru Regele asasin, întrucât se proiectase ca faptul să se întâmple în absența lui din țară. Singurul element necunoscut era reacțiunea național-socialistă. Și vizita «discretă» a lui Carol la Hitler pare să fi avut - mai mult decât orice alt scop - un caracter de *sondare*.

În legătură cu conversația Carol-Hitler referitor la Căpitan și Mișcarea Legionară aflată în plină rigoană, au circulat două versiuni. Una redată de oameni informați, ca Pamfil Șeicaru, care avea legături strânse la Palat: «În timpul conversației - scrie Șeicaru - Regele Carol reproșează lui Hitler simpatia Guvernului German pentru Garda de Fier. Răspunzând, Hitler a făcut elogiul Mișcării și și-a exprimat stima sa față de valoarea politică a lui Corneliu Codreanu, arătându-și surprinderea că Regele nu înțelege să se sprijine pe tineret, care reprezintă viitorul Țării. Regele replică că nu admite ingerințe în politica internă românească și amândoi s-au retranșat pe pozițiile lor».

Cealaltă versiune s-a relevat cu ocazia procesului intentat de comuniști Mareșalului Antonescu: «A venit vorba acolo - scrie ziarul «Semnal» din 7 Mai 1946 - despre «echilibrul politic». Hitler aducea vorba pe ocolite de Codreanu și Cuza și în toiul discuției, spune că el nu cere nici o excepție în jocul politic intern al României, dar că are impresia că acel joc nu funcționează normal. Precizează: "nu cer nimic pentru aceste grupări decât libertate de acțiune". Asigură că nu le dă nici un sprijin. "Nu voi interveni niciodată pentru ele"... "Niciodată?" - întreabă Carol. "Vă dau cuvântul meu de onoare că niciodată!".

Din documentele germane secrete rezultă însă o altă versiune. În documentul 254 No. 33/25556-561, *«Aufzeichnung des Reichsaussenministers. Unterrendung des Führers mit dem Rumänischen König in Beisein des Reichsaussenministers, Berchtesgaden*, 24 Nov. 1937» (Nota Ministerului de Externe al Reichului. Convorbirea Führerului cu Regele României, în prezența ministrului de Externe al Reichului), se pot citi următoarele:

«Din partea regelui României s-a menționat, la sfârșitul conversației, că anumite forțe în România încearcă să tulbure bunele relații germano-române. Pentru aceasta ar fi răspunzător în primul rând șeful regional Konradi, care colaborează cu toate elementele pe care Regele nu le dorește. El a rugat apoi pe Führer să-l destituie grabnic.

Aceasta ar fi de dorit în interesul consolidării relațiilor germano-române.

Führer-ul a dat ordin, după aceea, să fie chemat Konradi la Berlin.

Conversația a durat aproape o oră și jumătate și a decurs în mod amical»

La documentul 257 No. 2104/455847-852, din 1 Dec. 1938, este dată ca anexă convorbirea Carol-Göring: *«Vermek über die Unterrendung des Herrn Generalfeldmarschall mit König Carol von Rumänien am Sonnabend, den 26 November 1938, von 14 Uhr 30 bis 16 Uhr in Leipzig (an der Ministerialdirektor Wohlthat teilnahm)».*

Din acest document, rezumat de Wohlthat, extragem următoarele:

«Regele se plânse de activitatea d-lui Konradi în București, învinuindu-l de legături cu adversarii săi. Aceste elemente nu sunt cetățeni buni și el trebuie să se întoarcă împotriva lor.

La întrebarea feldmareșalului despre șeful Gărzii de Fier, Codreanu, regele explică: Codreanu nu se mai află într-o mină, ci trăiește sub pază într-un orășel. El a încercat pe vremuri să-l atragă pe Codreanu în politică. A fost cu neputință, deoarece nu-i un cap cu judecată, ci și-a clădit mișcarea pe o influență primitivă și în parte mistică asupra maselor. El, regele, nu poate înțelege de unde această mișcare și celelalte cercuri extremiste ar fi căpătat ajutoare. Pentru el e de asemenea greu să facă deosebire între, ce este în Germania partid sau guvern. Feldmareșalul a replicat că nu este ușor pentru personalitățile competente ale politicii germane să fie orientate asupra tuturor evenimentelor. El l-ar fi rugat pe rege să-i adreseze lui direct plângerile.»

Spre depsebire de conversația avută cu Hitler, aci Carol face mai multe specificări. Din ambele conversații cu conducătorii național-socialiști n-ar rezulta însă - cel puțin în litera lor - confirmarea celor două versiuni amintite mai sus.

S-ar putea ca respectiva convorbire cu Hitler, rezumată de von Ribbentrop, să fi fost redată prea sumar, dată fiind înfumurarea acestui conducător național-socialist. Oricum, în urma lor, Carol a plecat cu convingerea că «Marele Reich Național-Socialist» nu înțelege să se amestece în treburile interne românești. Aceasta era linia lor politică (inspirată, de altfel de concepția doctrinară formulată cu cinism de Rosenberg), anume de a considera o piedică pentru expansiunea național-socialistă «orice mișcare naționalistă».[...]

Mai mult cu convingerea că național-socialiștii nu se vor amesteca în treburile interne românești a plecat Carol spre Țară, pentru a-și pune în aplicare planul criminal. Iar pentru risipirea îndoielilor pe care le-a mai avut, a venit - cum vom vedea - alibiul cu «terorismul legionar».

După consumarea crimei, Hitler a avut, așa cum înregistrează diferiții oameni politici cu care a venit în contact, ieșiri violente împotriva lui Carol. În fața lui

Corneliu Codreanu în 1937 (lângă el, Colonelul Zăvoianu)

Ciano, «a repetat de două ori»- cum notează acesta în jurnalul său din 19 Sept. 1939 - că regele va plăti scump asasinarea lui Codreanu. Aceste ieşiri însă porneau mai mult din rănirea orgoliului personal, întrucât crima s-a produs imediat după întâlnirea avută cu el. Acest fapt, dacă nu era considerat ca o sfidare, întărea versiunea că el ar fi dat mână liberă lui Carol, cu asigurarea făcută că nu va interveni niciodată în afacerile interne româneşti. Linia politică oficială însă rămâne neschimbată. Va prima calculul material egoist. Cum scrie Fabricius secretarului de stat Woermann, la 3 Februarie 1939 (vezi Doc. 281, No. 1945/435605-606): «Întrucât în Orient relaţiile economice şi buna lor dezvoltare depind întotdeauna de o atmosferă în general favorabilă, sperau ei [Francezii, Englezii şi Polonezii] că supărarea noastră din cauza cazului Codreanu se va eterniza.»

Speranţa lor însă s-a dovedit deşartă. În «*Aufzeichnung des Gesandten Clodius*» din 13 Decembrie 1938, după ce descrie oroarea şi dezgustul pe care le-a stârnit crima lui Carol, analizează intensificarea relaţiilor economice între România şi Germania, încheind cu următoarea constatare: «Interesant este că acea încordare politică care se anunţa după omorârea lui Codreanu, între Germania şi România, mai degrabă a folosit tratativelor decât a stricat, fiindcă guvernul român a avut, de bună seamă, mare grijă ca nu cumva să aibă diferende cu Germania şi pe tărâm economic»...

Într-adevăr, întreaga acţiune diplomatică a lui Carol al II-lea pentru îmbunarea Germaniei naziste se va duce pe două laturi:

1. Alibiul cu faptul că «Garda de Fier, în lipsa Regelui din Ţară, a reînceput lupta prin acte de teroare; din cauza aceasta statul a reacţionat» şi:

2. Concesii oneroase pentru România şi cât mai avantajoase pentru Germani.

Pentru a vedea mai bine tertipurile acestei tactici politicianiste, redăm mai jos, *in extenso,* câteva documente diplomatice germane. În «*Politischer Bericht*» (Doc. 275 No. 1945/435574-576, trimis la 19 Ianuarie 1939), Ministerului de Externe, de către însărcinatul de afaceri la Bucureşti, Stelzer, i se scriu următoarele:

«Ministrul de Externe m-a rugat astăzi să vin la el pentru a-mi face următoarea declaraţie:

"În anumite cercuri s-ar fi făcut la timpul lor afirmaţii care ar fi vrut să pună călătoria regelui în Germania în legătură cu măsurile luate la 30 Noiembrie. Întrucât el, Gafencu, este de părere că aceste afirmaţii apasă şi astăzi încă asupra raporturilor germano-române, a vorbit cu regele în acest sens. Regele i-a răspuns la aceasta că el nu avea cunoştinţă de gravitatea situaţiei din România în timpul vizitei lui în Germania. De aceea, în conversaţiile lui Führerul şi cu Mareşalul Göring, el nu a avut posibilitatea să discute măsurile care se arătau necesare să fie luate contra conducătorilor Gărzii de Fier. De abia după întoarcerea sa în România şi-a dat perfect seama de gravitatea situaţiei. Guvernul ar fi crezut că se găseşte în alternativa sau să ia măsurile cele mai riguroase, sau să fie însuşi măturat. El, regele, şi-a dat deci seama numai după întoarcerea sa de situaţia de nestăpânit din România şi potrivit ei a hotărât".

Ministrul de Externe a adăugat că regele vroia mai întâi să-l însărcineze să facă această comunicare la Berlin, prin ambasada de acolo. Gafencu a preferat totuşi să-mi facă această declaraţie el însuşi, ca Ministru de Externe. Părerea sa personală este că Führerul şi Cancelarul persistă în prejudecăţi faţă de România în urma evenimentelor din 30 Noiembrie, care ar fi privite într-un «raport tragic» cu vizita regelui. El vrea, în orice caz, să contribuie la clarificarea situaţiei. Declaraţia regelui este, pentru el, în afară de orice suspiciune. El însuşi, Gafencu, deşi naţional-ţărănist şi neaparţinând guvernului, s-a pus totuşi la dispoziţie ca să ajute la salvarea ţării. [...] Aşa după cum este fals să se facă însuşi Führerul şi Cancelarul Reichului răspunzător de evenimentele de la 30 Noiembrie, aşa cum fac unele cercuri iresponsabile, tot aşa de greşit este să se facă afirmaţia că Franţa, Anglia sau chiar Rusia au avut vreun amestec în această chestiune. Francezii nu ar fi ştiut absolut nimic despre aceste măsuri.

Am avut impresia că declaraţiile Ministrului de Externe, care a vorbit insistent şi evident cu intenţia de a mă convinge de seriozitatea şi sinceritatea vorbelor sale, stau în legătură cu expunerea pe care mi-a făcut-o D-l Comnen imediat înainte de plecarea sa la Roma. Pe când însă D-l Petrescu-Comnen a prezentat mai mult ca personal punctul de vedere exprimat faţă de mine, Gafencu a avut însărcinarea expresă a regelui de a comunica oficial aceasta guvernului Reichului, prin mine, Stelzer.»

Aceeaşi declaraţie o repetă Gafencu şi Ministrului plenipotenţiar Fabricius, cum rezultă din raportul acestuia către Ministerul de Externe (Doc. 280, No. 1945/435586-587, din 2 Februarie 1939):

«Ministrul de Externe Gafencu m-a rugat să vin la el, imediat după sosirea mea şi înainte de plecarea sa la Belgrad, şi mi-a repetat asigurarea dată deja însărcinatului de afaceri, că regele şi guvernul României doresc sincer să conlucreze cu Germania. I-am explicat, cum am făcut deja faţă de înaintaşul său în serviciu, Comnen, de ce evenimentele de la sfârşitul lui Noiembrie, imediat după vizita regelui la Berghof, au fost de natură să provoace o serioasă indispoziţie în Germania. El lăsa impresia că nu respinge interpretarea noastră, însă a contestat influenţa evreiască. Garda de Fier a reluat, în absenţa regelui, lupta prin acte de teroare. Statul a reacţionat la aceasta. În lupta contra vechilor parlamentari, ca şi contra naţional-ţărănistului Iuliu Maniu şi a liberalului Dinu Brătianu, pe deoparte, şi contra Gărzii de Fier, pe de alta, guvernul a ieşit victorios. Din păcate, a curs sânge, însă numai după ce Garda a început cu aceasta; Gafenţu crede că guvernul rămâne stabil şi că Frontul Naţional român se va putea dezvolta ca forţă purtătoare a Statului. Că această dezvoltare trebuie să se facă întru-o oarecare apropiere de naţional-socialism şi fascism este cunoscut. La întrebarea mea dacă evreii sau evreii botezaţi vor fi primiţi, Ministrul de Externe a declarat că aceasta este exclus. Cursul este antisemit. La observaţia mea că marii evrei ca Ausschnitt, Sapiro, Kaufmann şi în special D-na Lupescu mai joacă încă un rol, a negat *influenţa politică* a D-nei Lupescu; referitor la ceilalţi evrei, el vrea să vorbească cu regele, ca să se distanţeze mai mult de ei.

Gafencu a rugat să tragem o linie peste cele întâmplate, mai ales că, în urma dispoziţiilor sale, presa românească se poartă absolut corect faţă de Germania şi a întrebat dacă putem face propuneri pentru îmbunătăţirea relaţiilor. I-am răspuns că încrederea este zdruncinată; dar dacă România duce o politică clară contra evreimii internaţionale, înlătură evreii din presă, încetează în sfârşit să facă intrigi contra lui Konradi şi Schickert, s-ar putea vedea un pas de apropiere din partea noastră. În orice caz, iniţiativa ar trebui acum să pornească din partea României şi să arate rezultate pozitive.

Am discutat apoi în fond chestiunea Schickert, în sensul ordinului din 21 Ianuarie P. 644. Mi-a promis să primească pe Schickert în audienţă. Ceea ce cere de la el este o colaborare pozitivă, în interesul unei înţelegeri.

La sfârşit, Gafencu mi-a comunicat că trimisul Djuvara va merge ca ambasador la Atena, că regele are intenţia să numească pe Radu Crutzescu ca trimis la Berlin. Gafencu m-a rugat să sondez dacă este acceptat acolo, pentru ca între plecarea înaintaşului său şi numirea lui să nu fie nici o întrerupere.

Rog comunicare telefonică în această privinţă. Crutzescu îmi este foarte recomandat şi de Gheorghe Brătianu; personal am o părere favorabilă despre el.

Fabricius.»

În treacăt remarcăm că, cu o săptămână înainte de facerea raportului, la 26 Ianuarie 1939, a fost împuşcat de poliţie - ca un câine - profesorul Vasile Christescu, Vicepreşedinte al Partidului «Totul pentru Ţară». Dar Fabricius, care se dovedeşte atât de presant pentru încetarea intrigilor «contra unor persoane precum Konradi şi Schickert», nici măcar nu aminteşte de acest asasinat odios făcut de organele de stat!

Elementul cel mai surprinzător al acestor documente îl constituie faptul că aceeaşi teză a lui Carol o pledează şi Gheorghe Brătianu, cum rezultă din «*Aufzeichnung des Vortragenden Legationsrat Meinburg*» (Doc. 282. No. 169/82493-494):

«D-l Gheorghe Brătianu mi-a comunicat, cu ocazia vizitei sale de astăzi la mine, următoarele:

El a sosit ieri dimineaţă aici şi în chiar după masa aceleaşi zile, a fost primit în audienţă de Mareşalul Göring. Această audienţă a fost pregătită de prietenul său Constantinescu. Mâine seară se va întoarce la Bucureşti şi regretă că de data aceasta, din cauza puţinului timp ce-i stă la dispoziţie, trebuie să renunţe la alte vizite, cu toată plăcerea cu care ar fi cerut o audienţă şi la D-l Ministrul de Externe.

A venit la Berlin cu mare îngrijorare, întrucât se temea că va găsi aici o indispoziţie generală faţă de România. Din conversaţia cu Mareşalul Göring, însă, a câştigat impresia că indispoziţia provocată de cunoscutele întâmplări nu se îndreaptă în general contra ţării. De aceea crede - şi părerea aceasta a exprimat-o - că acum a sosit timpul să se întreprindă ceva pentru îmbunătăţirea relaţiilor germano-române şi că aceasta ar putea să se facă pe tărâmul economic. În convorbirea avută cu D-l Mareşal Göring şi în alta, cu D-l Director de Minister Wohlthat, a promis să constate acum la Bucureşti, cât mai repede cu putinţă, dacă din partea Românilor există o dispoziţie atât de mare, pentru negocieri economice într-un cadru mai mare încât să se poată întreprinde asemenea negocieri cu perspectivă de reuşită. În cazul că există condiţiile preliminare pentru o reuşită a conversaţiilor, cum el speră,

Căpitanul după deshumare

atunci, după părerea sa, ar fi bine dacă D-l Director de Minister Wohlthat ar veni cât mai repede posibil la Bucureşti. El va avea atunci grijă ca, imediat după sosirea sa, Dl. Wohlthat să poată avea o convorbire cu regele şi apoi să intre în legătură cu miniştrii de resort. [...]

D-l Brătianu a adus apoi vorba şi despre vizita regelui la Führer, şi despre evenimentele survenite imediat după înapoierea regelui. El a spus că i s-ar părea că aici nu suntem exact informaţi asupra celor întâmplate. Regele, în timpul şederii sale în Germania, nu ar fi fost informat de cele ce se petreceau în România în timpul absenţei sale, în special că Garda de Fier ar fi comis acte de teroare. La înapoierea sa i s-ar fi raportat, şi desigur într-un fel care l-a impresionat peste măsură, încât apoi s-a ajuns la cunoscutele executări prin împuşcare...»

(Semnat: Heinburg)

Nici Gheorghe Brătianu - considerat om corect - n-a schiţat nici un semn de protest pentru asasinarea colegului şi prietenului său Vasile Christescu. După ce a invocat alibiul cu «teroarea legionară» pentru justificarea crimei comise de Carol, a vorbit de «*Wirtschaftsfragen*» şi bunele lor perspective de prosperare!

Aşa s-au comportat «prietenii naţional-socialişti». Aşa s-au comportat politicienii români, duşmani sau «prieteni». Toţi au târguit moartea Căpitanului pentru «interesele» lor economice sau politice. Şi până la sfârşit şi-au primit, într-un fel sau altul, răsplata meritată pentru scurtimea lor de vederi şi pentru micimea lor sufletească.

4) Justiţia a reabilitat memoria Căpitanului

Sentinţa de condamnare a Tribunalului Militar al Corpului II Armată a fost declarată fără valoare.

Reproducem cu titlu de document sentinţa de revizuire a procesului Căpitanului, nu pentru a arăta înfamia comisă prin condamnarea «pentru trădare» - de nevinovăţia sa fiind toată lumea convinsă - ci pentru a arăta reabilitarea Justiţiei româneşti.

În completul Înaltei Curţi de Casaţie, compus din Preşedintele, G.D. Lupu, Preşedinţii de secţiuni Cihodaru, T. Macri, M. Mogoş şi Titu Magheru, conform rechizitorului D-lui Procuror General Coman Negoescu, s-a stabilit:

«După deliberare, Înalta Comisiune, în urma deciziunii No. 1/940 a Comisiunei pentru revizuirea proceselor politice, făcând în cauză aplicaţiunea articolului 4 din Decretul-Lege No. 3326 din 1940 şi a articolului 508 procedură penală, declară fără valoare sentinţa Tribunalului Militar Secţia I a Corpului II Armată, prin care fusese condamnat Corneliu Z. Codreanu, reabilitează memoria defunctului şi ordonă publicarea deciziunii în *Monitorul Oficial* şi într-un ziar ce se va indica de D-na Corneliu Z. Codreanu, soţia defunctului».

CONSTANTIN PAPANACE

(Text reprodus, cu mici ajustări, din vol. *Corneliu Codreanu - prezent*, Col. "Dacoromania", Madrid, 1966, pp. 320-334).

TOTUL PENTRU ŢARĂ

În numărul trecut al revistei noastre a apărut, sub semnătura domnului Victor Alexandru Baltag, un articol intitulat: "Partidul de care avem nevoie". Cum n-am niciodată obiecţii când cineva îşi expune o părere, oricare ar fi ea, nici acum nu m-aş fi referit la respectivul articol dacă acesta nu s-ar fi încheiat cu o întrebare (intenţionat sau nu, incitatoare) pusă şi cândva în trecut. Întrebarea: "Există un astfel de partid?", care, cealaltă dată, subînţelegea un partid care să salveze Rusia, mai e cunoscută azi datorită răspunsului afirmativ dat de Vladimir Ilici Lenin, cel care indica drept "salvator" partidul bolşevic.

Cât adevăr se cuprindea în cele afirmate de "marele dascăl", poate fi constatat astăzi fără dificultate. Chiar dacă, în stil occidental, n-o să luăm seama la milioanele de victime, nu se poate să nu observăm că Rusia se prezintă, în momentul de faţă, ca o ţară săcăcită, micşorată, debusolată, o biată umbră a imperiului ţarist preluat şi administrat, timp de trei sferturi de veac de "marele partid" al "marelui Lenin". Cunoscând bine aceste evoluţii (pentru că şi România a intrat, după 23 august 1944, în aceeaşi zodie roşie), dar şi desfăşurările "democraţiei" din Occident (care, cu alte mijloace, au dus tot la degradarea alarmantă a mediului înconjurător dar şi a celui moral, la creşterea iresponsabilă a infracţionalităţii, la apariţia şi dezvoltarea, tot mai organizată, a terorismului, consecinţă a disperării la care sunt aduse întregi categorii de oameni, prin nedreptatea legalizată, practicată de state şi suprastate), se impune o mare rezervă faţă de explicaţiile oficiale. E limpede că lucrurile nu merg bine şi că anestezicele administrate de politicieni devin tot mai ineficiente. Nu de altă (alt fel) - de grupare politică s-ar simţi nevoia, ci de alt spitit, de alt fel de *oameni*. Domnul Baltag poate propune înfiinţarea oricărui fel de partid, oricât de marxist; nu mă voi ocupa de argumentele domniei-sale, dar întrebării provocatoare de la sfârşit mă simt dator să-i spun două vorbe.

*

În orice societate, pentru ca aceasta să continue să existe, să funcţioneze, să evolueze în vreun fel, sunt necesare o sumă de activităţi: unele mai uşoare, altele mai puţin, unele mai plăcute, altele nu tocmai, toate însă, în anumite grade, obligatorii. Conflicte pe tema rostului ce-l are fiecare, cine şi cât contribuie la produsul social, respectiv cât i se cuvine fiecăruia, după merit, au existat de când lumea. De la Menenius Agrippa, cel care a reuşit să-i convingă pe plebeii refugiaţi pe muntele sacru (493 î.e.n.) să renunţe la "greva" lor, explicându-le rostul fiecărui mădular într-un organism, şi până la Moş Ion Roată, cu felul său original de-a face pe prostul în problema poverilor sociale, există un întreg şir de cazuri pilduitoare.

De când e lumea lume, la anumite intervale şi în mai toate locurile, se produc schimbări în conducerea societăţilor umane. Modul în care se produc aceste modificări sunt diferite în funcţie de loc, de timp şi de tensiunile acumulate. Indiferent dacă reprezintă rezultatul unor alegeri libere, unor scrutinuri măsluite sau unor lovituri de stat, schimbările se reduc de obicei la schimbări de *persoane*, nu şi de *obiceiuri*.

"Pătura conducătoare" a societăţii e prima care se adaptează situaţiei. Îmbrăcând, după cum o cer circumstanţele, o ţinută de gală, una muncitorească sau una cazonă, "eşalonul doi" reuşeşte repede, cu mici eforturi de adaptare, să rămână în fruntea bucatelor, acolo unde, se ştie, sunt toate avantajele: posturile grase, distracţiile, averile, onorurile. Aşa încât toate "revoluţiile" ajung, printr-o ciudată reducere la absurd a istoriei, să aibă doar o singură consecinţă: (încă) o îngroşare a obrazului "păturii conducătoare". Ca un făcut, la puţină vreme după preluarea puterii, noii ocupanţi ai fotoliilor se dovedesc identici cu predecesorii în aviditatea cu care adună averi mobile şi imobile, în grabnica uitare a promisiunilor, în grotesca dezicere de principiile, solemn proclamate anterior şi în sistematica trecere sub tăcere a cazurilor de corupţie din propriile rânduri. Iată deci că, indiferent cum se intitulează şi se defineşte un partid, odată ajuns la putere face ca toate cele anterioare: înfulecă.

*

În spaţiul politic românesc (mimetic ca orice spaţiu politic) s-a reuşit implantarea, de-a lungul timpului, a mai tuturor ideilor ce bântuiau, în străinătate, domeniul. Aşa se face că au existat, adaptate şi la noi, variante ale conservatorismului, liberalismului, socialismului (cu autohtonizarea-i agrară, ţărănismul) şi chiar încercări de introducere a corporatismului, nazismului sau comunismului, respectiv, mai nou, a democraţiei creştine.

Cu toată bogăţia spectrului doctrinelor politice, comportarea politicienilor se dovedeşte destul de omogenă: aceeaşi venalitate, acelaşi poltronism, aceeaşi rea-credinţă. Cu cinism nedisimulat, s-a ajuns să se admită minciuna şi furtul, dacă "o cer interesele partidului". Renunţarea la orice morală a provocat reacţii: întâi dezgustul, apoi revolta. În anii '20, tânăra generaţie de atunci s-a răzvrătit. Nu atât împotriva oamenilor şi a puterii, cât a *metodelor* folosite. Rupându-se de tradiţia imoralităţii publice, optând pentru dreptate, au pornit pe calea sărăciei asumate, a muncii pentru alţii, a sobrietăţii şi corectitudinii, a sacrificiului permanent. Conştiinţe tinere, nepătate, s-au unit şi, respectând forma legală, au creat un partid: "Totul pentru Ţară"; un partid al credinţei, al muncii, al negării oricărui compromis de conştiinţă, al slujirii lui Dumnezeu prin ajutorarea aproapelui.

Din observarea vieţii politice, din urmărirea evenimentelor ce se desfăşurau de această scenă, mereu în favoarea celor puternici şi în detrimentul celor slabi, în sfidarea oricărei dreptăţi, tinerii întemeietori de partid au înţeles că fără să ducă ei înşişi o viaţă aspră şi severă, cu alungarea oricărui lux, a oricărei îmbuibări, nu e posibilă o schimbare de durată şi profunzime. Idei de egalitate şi dreptate socială au vânturat mulţi de-a lungul vremii, comuniştii chiar, dar când au apucat puterea, după ce i-au deposedat de bunuri pe cei bogaţi, le-au luat şi obiceiurile până atunci criticate: chefurile, abuzurile, disprețul faţă de cei nevoiaşi, plăcerea de a fi adulaţi. Dar, dacă aşa se întâmplă mereu, dacă oamenii nu rezistă tentaţiei, *poftei*, atunci împotriva acesteia trebuie pornită şi dusă bătălia, acesteia trebuie să i se pună frână. O metodă veche există; nu trebuie inventată ci doar aplicată. O folosesc, de bune sute de ani, slujitorii lui Dumnezeu: călugării, pustnicii. Nu rămâne decât să fie introdusă şi în politică această practică: *asceza*. Vor fi obiecţii? Nimeni nu-i obligat să se facă politician! Cine nu vrea s-o accepte, îşi poate alege o altă ocupaţie...

*

La 20 Decembrie 1937 s-au ţinut ultimele alegeri libere antebelice. Guvernul a căzut. În tabelul cu rezultate, se poate vedea că după liberalii lui Dinu Brătianu şi ţărăniştii lui Iuliu Maniu, pe locul trei s-a situat "Totul pentru Ţară" ("Garda de Fier"). Deci *prin alegeri libere* partidul condus de Corneliu Codreanu ajungea pe primele locuri şi era în plină ascensiune. Numai că evenimente grave au întrerupt acest curs.

Ce-a urmat se ştie: lovitura de stat regală, Antonescu şi războiul cu URSS, 23 august 1944 şi tancurile ruseşti, comuniştii, neocomuniştii şi mafia. În tot acest interval de peste şaizeci de ani, membrii şi simpatizanţii acestui partid de resurecţie morală au fost urmăriţi, arestaţi, exterminaţi fizic prin asasinare sau moral prin reeducare dar tot au mai rămas destui credincioşi în cârmuitorul Legiunii lor, Arhanghelul Mihail. Atunci de ce "Totul pentru Ţară" nu apare printre celelalte partide "istorice" revigorate după decembrie 1989? Pentru că magistratura română îi refuză legalizarea ca atare sfidându-se cele mai elementare principii ale democraţiei!

Tot căutând o explicaţie plauzibilă, mi-am adus aminte de o frază a lui Olivier Clément: "Creştinismul este religia religiilor sau, mai degrabă, criza tuturor religiilor". Oare nu se poate spune acelaşi lucru despre partidul "Totul pentru Ţară"? Nu este el perceput ca o amenințare pentru toate celelalte, pentru politicienii înşişi? Este evident că ceva, nerostit cu voce tare, solidarizează împotriva lui nu doar magistratura şi celelalte formaţiuni politice, ci, reflex, ansamblul instituţiilor statului. În ce constă pericolul?

Disprețul pentru bogăţie, pentru viaţa comodă, seriozitatea şi sobrietatea pe care şi le impun, iată ceva ce pune pe gânduri pe toţi cei obişnuiţi cu aranjamentele, cu mai mica sau mai marea ciupeală. Respingerea oricăror forme de corupţie şi rezistenţa la orice tentaţie face din aceşti "legionari" nişte indivizi foarte incomozi pentru toţi ciubucarii, pentru tot politicianismul abject al vieţii noastre publice. Mai e supărător, pentru cei crescuţi în socialism, comportamentul acestor aderenţi ai partidului "Totul pentru Ţară", modul cum îşi privesc activitatea, cum o practică, cu atâta seriozitate. Îl dau de exemplu pe Corneliu Codreanu, care nu se sfia să lucreze, cot la cot cu ceilalţi, în taberele de muncă, frământând lutul cu picioarele, cărând materiale cu targa, săpând pământul, părând a urma, *ad litteram*, recomandarea făcută de Hristos: "Care între voi vrea să fie mai mare să fie slujitorul vostru" (*Matei* 20, 26).

Aşadar nu de noi doctrine, nu de noi partide este nevoie, ci de un nou, de o pomenire morală a vieţii publice.

Răspunsul la întrebarea d-lui Baltag ar trebui să fie: da, există! Dar un partid ca "Totul pentru Ţară" (supravieţuind deocamdată marginal, sub denumirea conjuncturală "Pentru Patrie"), disprețuitor al finanţei internaţionale şi neînchinător al ciolanului autohton, practicând abstinenţa, munca şi slujirea celorlalţi, stăruind a îndepărta politica de statutul de profesie şi de a o apropia de acela de sacerdoţiu, mai este el, oare, un simplu partid?

Constantin IORGULESCU

ICOANĂ RUSEASCĂ - ŞCOALA DIN NOVGOROD - SECOLUL AL XVI-LEA

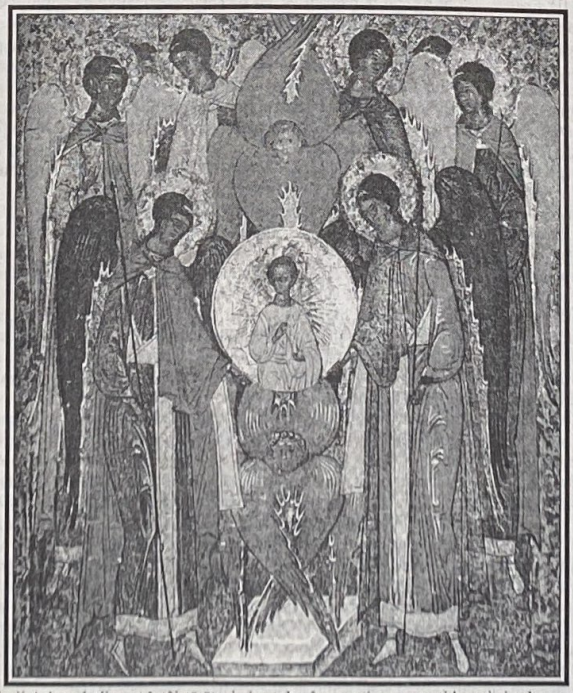

Sfinţii Arhangheli sunt întâistătători ai cetelor îngereşti, cunoscuţi la noi şi sub numele de Sfinţii Voievozi. Tradiţia creştină îi cinsteşte în mod deosebit pe doi dintre aceştia: Sfântul Arhanghel Gavriil, purtătorul veştilor de sus, şi Sf. Arhanghel Mihail, conducătorul cu spadă de foc al legiunilor cereşti. Biserica îi prăznuieşte în ziua de 8 Noiembrie ("Soborul Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil").

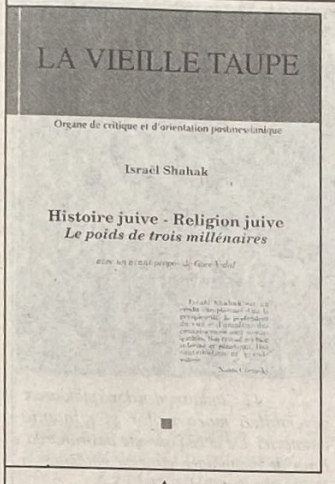

O RADIOGRAFIE EVREIASCĂ A "IUDEO–NAZISMULUI"

Prezentarea cărţii *Povara a trei milenii de istorie şi religie iudaică* a lui Israel Shahak

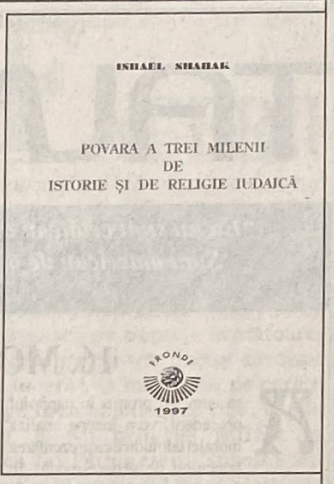

În numărul trecut, la rubrica "Marginalii", am semnalat apariţia în limba română a cărţii lui Israel Shahak, cu făgăduinţa de a reveni asupra ei. Reamintim că, iniţial, cartea a fost publicată în limba engleză (Pluto Press Limited, Londra, 1994); în 1996 a apărut în versiune franceză (La Vieille Taupe, Paris, sub titlul *Histoire juive, religion juive. Le poids de trois millénaires*); traducerea românească (Domnica Ciuc) s-a făcut după ediţia franceză şi poartă titlul *Povara a trei milenii de istorie şi de religie iudaică* (FRONDE, Alba Iulia-Paris, 1997).

Evreu polonez, trecut prin mai multe lagăre naziste, Israel Shahak s-a stabilit în Palestina imediat după al doilea război mondial. Exasperat de fundamentalismul politico-religios al evreilor israelieni (dar şi de complicitatea celor din *diaspora*), el porneşte o luptă susţinută împotriva a ceea ce numeşte "iudeo-nazismul" (termen lansat, se pare, de către răposatul Yehoshua Leibovitch – v. ed. rom., p. 11).

Cartea în discuţie este structurată în şase capitole: "Visul unei societăţi închise" (pp. 23-42), "Prejudecăţi şi falsificări de sens" (pp. 43-72), "Ortodoxie şi interpretare" (pp. 73-102), "Povara istoriei" (pp. 103-145), "Legile împotriva neevreilor" (pp. 147-190)", "Consecinţe politice" (pp. 191-198, cuprinzând concluziile cărţii). Ne propunem să-i facem aici o prezentare *descriptivă*, comentariile lăsându-le, în mare măsură, pe seama cititorilor. Pe alocuri, ne-am permis să îmbunătăţim tacit textul românesc (editat, se vede, cu oarecare grabă...).

În numărul de faţă ne vom opri asupra preliminariilor cărţii şi asupra primului ei capitol ("Visul unei societăţi închise"), urmând să întregim prezentarea în numerele următoare, mai ales pentru cititorii care, dintr-un motiv sau altul, nu vor putea să-şi procure volumul. *Răspândirea* şi *înţelegerea* mesajului lansat de profesorul Shahak, precum şi *detabuizarea* acestei problematici complexe, ni se par de o importanţă fundamentală atât pentru evrei, cât şi pentru neevrei, mai exact pentru orice *om* care participă, onest şi responsabil, la "aventura" istorico-politică şi moral-spirituală a *umanităţii* contemporane.

Volumul semnat de Israel Shahak se deschide – nu întâmplător, desigur – cu trei puncte de vedere asupra autorului şi lucrării sale, din cele *trei perspective religioase fundamentale*: iudaică, islamică şi creştină.

Ca *motto* al cărţii figurează aprecierea succintă a lui **Noam Chomsky** (cunoscutul lingvist american de origine evreiască): *"Israel Shahak este un erudit de excepţie, a cărui perspicacitate, profunzime a gândirii şi vastitate a cunoştinţelor sunt cu totul remarcabile. Lucrările sale se dovedesc bine documentate şi pătrunzătoare, constituind contribuţii de o mare valoare"*.

Urmează prefaţa lui **Edward W. Said** (reprezentant al Islamului): *"Nu exagerez dacă afirm că, adoptând cu atâta strictеţe această atitudine* [de critică a radicalismului evreiesc – n.n.], *a devenit extrem de nepopular în Israel. Îmi aduc aminte că, acum vreo 15 ani, a fost declarat mort, cu toate că, bineînţeles, era viu! Ziarul* Washington Post, *care anunţase într-un articol «moartea» sa, nici chiar după vizita făcută de el la redacţie, spre a demonstra că nu e mort* [...], *n-a catadicsit să dea vreo dezminţire! Astfel, pentru anumite persoane, el continuă să treacă drept «mort», această situaţie vădind, prin dorinţa pe care o exprimă, cât de mult îi deranjează el pe anumiţi «prieteni ai Israelului»"* (pp. 10-11). Prefaţatorul surprinde de minune atitudinea timorată a neevreilor faţă de Israelul contemporan, atitudine de care evreul Israel Shahak se disociază critic de-a lungul întregii cărţi: *"O mare parte din ceea ce a scris are ca scop să dea în vileag demagogia propagandei curente. Israelul este un caz unic în lume în privinţa scuzelor care i se acordă: ziariştii* nu văd *sau* nu scriu *adevărul, din teama de a nu fi trecuţi pe lista neagră şi de a nu fi supuşi represaliilor. Personalităţi politice, culturale şi intelectuale, mai ales în Europa şi în Statele Unite, se străduiesc să laude Israelul, să-l copleşească cu atenţii de care nici un alt stat din lume nu s-a mai bucurat, cu toate că multe dintre aceste personalităţi sunt perfect conştiente de nedreptăţile de care acesta se face vinovat. Despre nedreptăţile respective nu se pomeneşte totuşi nimic. Rezultatul este o perdea de fum ideologică, pe care Shahak, mai mult decât oricare altul, încearcă să o risipească"* (pp. 11-12).

Gore Vidal exprimă, în cuvântul său înainte, punctul de vedere al unui creştin american. El pune în fruntea consideraţiilor sale o istorisire foarte grăitoare: *"Într-o zi, spre sfârşitul anilor '50, acel palavragiu de clasă internaţională, dar istoric de formaţie, care era John Kennedy, îmi povestea despre începuturile campaniei prezidenţiale a lui Truman, în 1948: treaba se anunţa să meargă prost; aproape toată lumea îl părăsise; tocmai atunci, însă, un sionist american îi aduse o valiză burduşită cu două milioane de dolari, destinaţi sprijinului campaniei sale. «Iată de ce am recunoscut Israelul cu o asemenea iuţeală!». Eu nu eram mai antisemit decât Kennedy (spre deosebire de tatăl său şi de bunicul meu); pentru noi asta nu era decât o butadă în plus despre Truman şi despre ilustrisima corupţie a lumii politice americane... Din nefericire, recunoaşterea precipitată a statului Israel a avut drept consecinţă 45 de ani de talmeş-balmeş ucigaş şi spulberarea marii speranţe a sprijinitorilor sionismului: crearea în Palestina a unui stat pluralist care, rămânând pe mai departe patria populaţiei sale indigene de musulmani, creştini şi evrei, să fi devenit, de asemenea, ţara evreilor pacifişti din Europa şi din America..."* (p. 19). G. Vidal constată cele două mari neajunsuri ivite de aici pentru ţara sa: pe de o parte, *"niciodată în istoria Statelor Unite o minoritate nu a mai supt atâţia bani contribuabilului american spre a-i investi în «căminul ei naţional». Este ca şi cum S.U.A. ar fi trebuit să finanţeze recucerirea de către papă a vechilor sale teritorii, sub pretextul că o treime a electoratului american este de confesiune catolică! O asemenea idee ar fi declanşat o furtună de proteste, iar Congresul, de bună seamă, ar fi spus nu. Realitatea este că o minoritate religioasă (mai puţin de 2 %) a cumpărat sau intimidat 70 de senatori, adică tomai cele două treimi necesare pentru a invalida un (foarte eventual)* veto *prezidenţial, iar aceasta cu întregul sprijin al presei vorbite şi scrise"*; pe de altă parte, *"vechea prietenie care ne leagă de lumea arabă s-a făcut ţăndări şi s-a întors împotriva noastră"* (p. 20). Concomitent, *"minciunile neruşinate despre ceea ce se petrece în Orientul Mijlociu s-au înmulţit şi au prins rădăcini; principala victimă a acestora este – în afară de contribuabilul american în genere – totalitatea evreilor din Statele Unite, continuu ataţată de Begini, de Shamiri şi de atâţia alţi teroriştі de profesie"* (*ibid.*)[1]. Până astăzi, cel ce îndrăzneşte să protesteze este calificat imediat drept *"antisemit"* sau, dacă aparţine comunităţii iudaice, drept *"evreu animat de ura faţă de sine"* (v. p. 21)! Fronda lui Israel Shahak, ce are în vedere nu doar iudaismul contemporan, ci şi precedentele de intoleranţă şi formalism absurd din întreaga tradiţie talmudică şi rabinică (*"este o plăcere să citeşti paginile sale despre Maimonide, mare medic şi filosof, dar şi mare inchizitor al gentililor"*), nemulţumeşte sistematic autorităţile israeliene. *"Dar ce poţi face împotriva unui doctor, profesor de chimie pensionat, născut la Varşovia în 1933, care şi-a petrecut copilăria în lagărul de concentrare de la Belsen, a sosit în Israel în 1945, a servit în armată şi nu a devenit marxist când marxismul era la modă?!"* (*ibid.*). În încheiere, G. Vidal nu se sfieşte să-l considere pe autorul cărţii drept *"ultimul mare profet al lui Israel"* (p. 22).

În debutul cărţii sale, **Israel Shahak** mărturiseşte: *"Această carte, deşi scrisă în engleză şi adresată unor oameni din afara statului Israel, este, într-un anume sens, o continuare a activităţilor mele politice de evreu israelian. Acestea au început în 1965-66, printr-un protest care, în vremea aceea, a făcut scandal: văzusem cu ochii mei, la Ierusalim, un evreu ultra-religios refuzând utilizarea telefonului său, într-o zi de sabat, pentru a chema o ambulanţă în ajutorul unui vecin, neevreu, răpus de un infarct. În loc să dau publicităţii faptul ca atare, am cerut o întrevedere cu tribunalul rabinic din Ierusalim (format din rabini numiţi de statul Israel). Am întrebat dacă acest fel inuman de a proceda era în acord cu interpretarea pe care ei o dădeau religiei iudaice. Mi-au răspuns că evreul în cauză avusese o comportare corectă, ba chiar pioasă, şi m-au trimis la un pasaj anume dintr-un compendiu de legi talmudice compilat în secolul nostru. Atunci am semnalat faptul principalului cotidian evreiesc,* Haaretz [...] *Nici autorităţile rabinice israeliene, nici cele din diaspora nu au revenit în vreun fel asupra acestei interdicţii: un evreu nu poate călca sabatul pentru a salva viaţa unui «gentil»!"* (pp. 23-24)[2]. Autorul conclude: *"Într-o epocă în care rasismul, discriminarea şi xenofobia proliferează printre evrei, întreţinute şi alimentate de motive religioase, care este diferenţa faţă de antisemitismul perfect simetric şi de motivaţiile sale religioase? Dar dacă astăzi cel de-al doilea fenomen este combătut pretutindeni, existenţa celui dintâi este ignorată cu bună ştiinţă, mai ales în afara Israelului"* (p. 25).

Pentru a deconspira *"visul unei societăţi închise"*, autorul caută să

Prezentare de Adolf VASILESCU

(continuare în pag. 15)

[1] Despre terorismul evreiesc, *cf.* Emmanuel Ratier, *Les Guerriers d'Israël. Enquête sur les milices sionistes*, Facta, 1996; extrase în "Puncte cardinale", nr. 5/77, mai 1996, p. 7 (urm. în p. 13) şi nr. 6/78, iunie 1996, p. 13 (cu amănunte din documentele oficiale ale O.N.U. despre activitatea teroristă a unor Menahem Begin, Moshe Dayan, Yitzahak Rabin etc.).

[2] "Gentilii" reprezintă "neamurile", cei de altă origine etnică şi de altă credinţă religioasă, numiţi pe evreieşte *goim* (literal: "animale"). Conform iudaismului tradiţional, "semenul", pentru un evreu, nu este decât tot un evreu; numai cei din "sămânţa lui Avraam" (mai târziu, cu rezerve, şi cei convertiţi la iudaism) posedă demnitate umană deplină.

TALMUDUL

"Eu nu sunt cetățean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani."
Rabinul Stephen S. Weise

16. MORALA TALMUDULUI (2)

Așa cum am promis în capitolul precedent, vom începe analiza moralei talmudice cu prezentarea punctului de vedere iudaic. În acest scop am ales ca material de bază studiul intitulat ***Morala Iudaismului,*** apărut la București în anul 1923, sub semnătura Dr. I.J.Niemirower - Șef-rabinul Comunității Evreilor din București.

În scurta introducere la acest studiu, autorul lămurește care au fost motivele care l-au determinat să-l redacteze și să-l publice. *"În timpul de față, în care ignoranța și răutatea atacă etica iudaismului cu îndrăzneală criminală, mă simt obligat de a da încă o dată publicității această lucrare, care poartă pecetea adevărului științific și religios"*. El consideră că *"morala israeliană este, din nefericire, ignorată adesea ori de neevrei și puțin cunoscută de către cei mai mulți evrei... De aceea este o sfântă datorie a acelora care au avut fericirea de a pătrunde în adâncimile religiei lor și de a fi cucerit înălțimea moralei lor, ca să exprime în public și în mod solemn, la orice ocazie, măreția principiilor morale ale iudaismului"*.

"Din această datorie - scrie în continuare Dr. I.J.Niemirower - *izvorăsc trei probleme: 1) Înlăturarea părerilor false despre morala iudaică, emise din răutate sau neștiință, 2) Dovedirea științifică, că* ***bazele eticei evreiești stau la înălțimea celei universale*** [s.n.] și 3) *Revelarea trăsăturii mari, particulare moralei iudaismului, pe care evreii, care au rolul lor propriu în istoria luptei pentru trai, trebuie să o considere ca bunul lor cel mai scump și cea mai sigură armă"*.

În sistematizarea principiilor fundamentale ale moralei iudaice, Dr. I.J.Niemirower s-a bazat pe lucrările filozofilor Moritz Lazarus și Hermann Cohen. Primul, Moritz Lazarus (1824-1903), profesor de psihologia popoarelor la Universitatea din Berna, autorul lucrării ***Die Ethik des Jundentums*** (*Etica Iudaismului*), apărută în 1898. Cel de al doilea, filozoful Hermann Cohen (1824-1918), întemeietorul *"Școlii de la Marburg"*, curent filozofic de orientare neokantiană. Din anul 1912, Hermann Cohen a renunțat la catedra de la Universitatea din Marburg în favoarea conducerii *"Institutului pentru Știința Iudaismului"* de la Berlin. În lucrările sale ***Religion der Vernunft aus den Quellen des Judentums*** (*Religia rațiunii din izvoarele iudaismului*) apărută în 1919, și ***Jüdische Schriften*** (*Scrieri iudaice*), publicată postum, în 1942, filozoful de origine evreiască a dat moralei iudaice o expresie științifică în spiritul eticii kantiene. Prin sistemul său etic, Hermann Cohen oferă o bază filozofică realizării conceptului de *"umanitate"*, precum și baza teoretică a unui *"socialism etic"*.

În cele ce urmează vom prezenta principiile moral-religioase ale iudaismului așa cum le-a formulat Dr. I.J. Niemirower, fără însă a mai reproduce și trimiterile la textul Bibliei și Talmudului pe care se sprijină principiile enunțate.

1. "Iudaismul învață ***unitatea*** *genului uman. Cu toții avem un singur părinte, un Dumnezeu a creat pe om".*

"Observație: Doctrina despre unitatea și originea divină a omenirii se distinge în prezent în epoca urei de rasă. Faptul că patriotismul evreiesc se exprimă în literatură câte o dată făcând o deosebire între evrei și neevrei - deosebire ce au făcut-o și celelalte popoare între ele și popoarele străine - se pierde față de sublima maximă a unității genului omenesc".

2. "Iudaismul ordonă: Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuți și declară această poruncă, ce cuprinde pe toți oamenii, ca principiul fundamental al religiei evreiești".

"De aceea el interzice orice fel de ură, invidie, răutate și prigonire, în contra oricărui om de orice origine ar fi, oricărei națiuni ar aparține și de orice religie ar fi. Iudaismul cere dreptate și onestitate și oprește nedreptatea, mai cu seamă orice necinste în comerț și înșelăciuni, orice nedreptăți, orice exploatare a nevoii, a ușurinței sau a inexperienței altora, precum și camăta și orice exploatare cămătărească a puterilor altora".

3. "Iudaismul ordonă: Să respectăm viața, sănătatea, puterile și avutul aproapelui. De aceea interzice de a vătăma pe cineva prin silă sau poftă sau într-alt chip reprobabil, a-l lipsi de averea și bunul său ori de a-l lăsa fără ajutor în contra unor atacuri nedrepte".

"Observație: Toate născocirile pompoase ale antisemiților, care vor să probeze contrariul, de mult au fost dovedite de învățații evrei și neevrei parte ca mincinoase, parte ca exagerate. Drept vorbind, evreii sub jugul urii popoarelor, ca oameni dezesperați, au arătat în anumite împrejurări oarecare tragere de inimă excesivă numai față de evrei".

4. "Iudaismul ordonă: Să privim ca sacră onoarea aproapelui. De aceea interzice orice înjosire a lui prin clevertire sau supărarea lui prin batjocoră.".

5. "Iudaismul ordonă: Să respectăm credințele religioase ale altora".

"Observație: Pe când Dante excludea toată păgânitatea din paradis, poetul evreu Imanuel vede o mulțime de credincioși pe care nu-i cunoaște, și la întrebarea cine sunt, el primește răspunsul: păgâni cucernici și morali, care prin spiritul lor ating înălțimea înțelepciunii".

6. "Iudaismul ordonă: Să fim milostivi către oricine; să îmbrățișăm pe cei goi, să îngrijim pe cei bolnavi, să consolăm pe cei jalnici".

"În patru feluri oamenii se comportă cu privire la binefacere: Cine se bucură când dă singur, dar nu ca să dea și alții - e invidios față de alții. Cine vede bucuros că alții dau, dar el însuși nu dă bucuros, e rău față de sine. Cine dă voios și se bucură când dau alții este un om cu adevărat evlavios. Cine nu dă și nici nu vrea să dea alții, este un nătărău".

"Observație: Doctrina binefacerii în iudaism unește în sine avantajele celei creștine și grecești. Partea luminoasă a acesteia stă în dărnicia naturală, partea din umbră în publicitatea ei. Superioritatea doctrinei creștine constă în discreție. Dacă se găsește un pasaj talmudic care disprețuiește filantropia popoarelor păgâne, este în legătură cu concepția că cine face filantropie din motive egoiste este un pericol pentru societate".

7. "Iudaismul ordonă: Să cinstim munca; fiecare la rândul său să ia parte la activitatea societății prin muncă proprie, fizică sau morală; să caute în silință sau creare binecuvântarea vieții sale".

"De aceea cere: îngrijirea, cultivarea și buna întrebuințare a puterilor și iscusințelor noastre. Interzice belșug fără muncă și trândăvie în speranța ajutoarelor străine".

8. "Iudaismul ordonă: Să mărturisim totdeauna adevărul: cuvântul nostru să fie cuvânt. De aceea oprește orice abatere de la adevăr, orice tăimuire, calomnie și prefăcătorie".

"Observație: Iubirea de adevăr, care și-a avut în iudaism marii săi eroi, profeții și martirii săi, se vede chiar din acele pasaje pe care antisemiții le citează drept probă contrară. Dacă de exemplu este permis a schimba adevărul în folosul păcii casnice, atunci nu este un fals calomnios că evreul chiar în caz când e dator a spune un neadevăr, din respectul pentru adevăr îl ascunde și-l învăluie".

9. "Iudaismul ordonă: Să purcedem cu frică înaintea lui Dumnezeu și cu modestie înaintea omenirii. De aceea oprește: exagerarea, trufia, bârfirea și desconsiderarea meritelor străine".

10. "Iudaismul cere: Îngăduință, toleranță, a răsplăti răul cu bine; mai curând să suferi nedreptate, decât să faci nedreptate. De aceea interzice răzbunarea, a nutri ură, a păstra mânie și chiar a lăsa fără ajutor pe un adversar".

"Observație: Dacă în scrierea talmudică se găsesc și izbucniri de mânie ale evreilor necăjiți, aceasta arată numai că evreii erau oameni care se manifestau contra tiraniei. Dacă în scrierile noastre nu s-ar găsi expresii violente contra dușmanului, aceasta ar fi o dovadă tristă că se izbutise a se lua evreilor tot ce e omenesc. Din fericire, însă, evreii păstrară forța de a striga, de a se plânge și uneori de a blestema. În tot cazul evreii au arătat mai multă dragoste de dușmani decât acei care au înălțat ruguri omenești, care au nimicit vieți și muncă omenească, având pe buze cuvântul iubire pentru dușman. Dacă în evul mediu ar fi devenit nihiliști și ar fi pus lumea în flăcări și ar fi năruit universul, zice istoricul Graetz, ar fi fost lucru firesc, dată fiind cruzimea cu care erau chinuiți și maturizați. Evreii au exercitat iubirea de oameni și au servit omenirii".

11. "Iudaismul ordonă pudoarea, severitatea moravurilor și sfințenia căsătoriei. De aceea oprește desfrânarea, lipsa de cumpătare și orice vătămare a legăturilor familiale".

"Observație: Familia în Israel era o stâncă pe care se clădea totul și sfințenia ei ca o serioasă concepție a vieții, o privește Lazarus ca principiu fundamental al iudaismului".

"A deveni și nu a fi sfânt, a năzui către sfințenie și a nu trece drept sfânt, învață iudaismul. Întemeietorul societăților culturale etice, în America, coreligionarul nostru Adler, găsește în sfințenia familiei israelite izvorul monoteismului poporului evreu".

12. "Iudaismul ordonă: A păzi cu conștiință legile statului, a cinsti autoritatea și a-i da ascultare. De aceea interzice răscoala contra ordinei stabilite și orice ocolire a legilor".

"Observație: Aceste porunci pentru respectul legii și a reprezentanților ei nu au nimic comun cu forma de guvernământ, product al evoluției. Evreul, după cinstita sa convingere, trebuie să aparțină părții care, după judecata conștiinței lui, servește mai bine statului și poporului, fie reacționar sau radical".

13. "Iudaismul ordonă: Să conlucrăm spre binele concetățenilor, să servim individului și societății în măsura puterilor noastre. De aceea interzice indiferență față de binele comun și orice izolare de la binefacere și de la înnobilarea oamenilor și a instituțiilor sociale".

"Observație: Nu fără cuvânt, nu fără o îndelungată educație prin iudaism, a produs Israel atâția însemnați luptători ai popoarelor, întemeietori ai teoriilor sociale, ocrotitori ai învățăturilor, care trebuiau să ridice binele tuturor".

14. "Iudaismul ordonă: Să iubim patria și să jertfim viața noastră pentru onoarea ei, avutul și sângele nostru pentru prosperarea și libertatea ei".

"Observație: Evreii privesc și astăzi ***«țara sfântă»*** *ca țara mumă, ca leagănul culturii lor și ca țara de viitor pentru o parte a evreilor, dar patria din prezent, care va rămâne și în viitor patria multor evrei, să fie iubită de ei - aceasta după învățătura tuturor rabinilor, a ortodocșilor ca și a reformiștilor, a asimilanților ca și a sioniștilor".*

15. "Iudaismul ordonă: Să sfințim numele lui Dumnezeu prin faptele noastre și să contribuim ca să se apropie acea vreme când toți oamenii vor fi uniți în iubirea către Dumnezeu și în iubirea către ceilalți oameni".

"Observație: Învățătura mesianică evreiască, care poate fi concepută din punct de vedere cultural, religios, social și național, care se exprimă în Talmud sub o formă rațională sau mistică, sancționează vorba poetului că: ***«Messia evreilor va fi Messia întregii lumi».***"

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

COMENTARIU LA CARTEA FACERII

12. ISAV ŞI IACOV

Isaac a avut doi fii gemeni: Isav şi Iacov. Isav, uşuratec, şi-a vândut dreptul său de întâi-născut pentru o fiertură de linte. Cu toate acestea, el a rămas preferatul tatălui său. Isaac a îmbătrânit şi *"au slăbit vederile ochilor săi"* (*Fac.* 27, 1). Ochii săi duhovniceşti nu mai distingeau pe cel bineplăcut lui Dumnezeu.

A chemat Isaac pe Isav şi i-a cerut să aducă vânat din care să-i gătească, după aceasta urmând să primească binecuvântarea părintească. Rebeca, ce a ghicit pe fiul ales spre taina mântuirii, auzind acestea, a gătit doi iezi, să-i ducă Iacov tatălui său şi să capete el binecuvântarea. Fiind Isav păros, Rebeca a înfăşurat braţele şi gâtul lui Iacov cu pieile iezilor. Apoi a învăţat pe Iacov să ducă mâncarea şi să se dea drept Isav (27,2-19). "De multe ori trebuie să înşeli ca, prin acest meşteşug, să poţi fi de mare folos; că dacă lucrezi pe faţă, poţi pricinui mare rău celui pe care n-ai vrut să-l înşeli" (Sf. Ioan Gură de Aur).

"Zis-a Isaac către fiul său: Cum l-ai găsit aşa curând (vânatul), fiul meu? Şi acesta a zis: Domnul Dumnezeul tău mi l-a scos înainte" (*Fac.* 27,20). Răspuns pe care nu l-ar fi putut da Isav, căci cel uşuratec crede că toate atârnă de priceperea lui. Se mai arată că iluminarea poate veni brusc, după un plan dumnezeiesc ce ne rămane neînţeles, dar pe care se cuvine, cu atât mai mult, să-l preţuim. "Atunci când Dumnezeu ne dă din înţelepciunea Sa vederile înţelepte, fără osteneală, nouă, care nu ne-am aşteptat, să socotim că am aflat aşa, deodată, o comoară" (Sf. Maxim Mărturisitorul). Isaac nu recunoaşte glasul fiului iubit, dar pipăitul şi mirosul îl conving că, totuşi, ar fi acesta. Când nu vedem pe Dumnezeu şi nici glasul nu-l auzim, Îl mai putem încă gusta, ori pipăi, ori mirosi, de nu s-au atrofiat toate "simţurile" noastre duhovniceşti.

"Atunci s-a apropiat Iacov şi l-a sărutat. Şi a simţit Isaac mirosul hainei lui şi l-a binecuvântat şi a zis: Iată, mirosul fiului meu e ca mirosul unui câmp bogat, pe care l-a binecuvântat Domnul" (*Fac.* 27,27). "S-ar putea spune că adevărata ţarină (câmpul bogat) e tocmai Hristosul lui Dumnezeu" (Origen). Iacov era plin de bună mireasmă, căci, "viaţa contemplativă în Duhul de-viaţă-făcător umple pe cel văzător, în chip tainic, de multe şi minunate vederi cugetate cu mintea" (Calist Catafygiotul).

A venit apoi şi Isav la tatăl său, dar binecuvântarea fusese dată şi nu mai putea fi retrasă. Conform acesteia, Iacov a fost pus stăpân peste Isav şi dăruit cu pâine şi cu vin (materiile euharistice, care ne fac să stăpânim peste cele inferioare), iar Isav va

Lupta lui Iacov cu îngerul (frescă de la Chora)

trăi cu sabia sa şi va veni o vreme când se va ridica şi va sfărâma jugul fratelui său (27, 30-40). Isav sfărâmă adeseori jugul lui Iacov, adică lepădăm jugul cel bun al lui Hristos (*Mat.* 11, 29-30) şi preferăm jugul înjositor al patimilor. Dar înţeleptul doreşte stăpânirea lui Iacov: "Pentru acest motiv Iacov, prin binecuvântarea tatălui său, a devenit stăpân al lui Esau (Isav), pentru ca fiul cel înţelept să primească, chiar şi împotriva voinţei sale, binefacerile celui înţelept" (Sf. Vasile cel Mare).

"De aceea ura Isav pe Iacov pentru binecuvântarea cu care-l binecuvântase tatăl său. Şi a zis Isav în cugetul său: Se apropie zilele de jelire pentru tatăl meu; atunci am să ucid pe Iacov, fratele meu!" (*Fac.* 27, 41). "Uneltirea lui Esau împotriva lui Iacov pare să fi avut de pretext răpirea binecuvântării. Însă, înainte de aceasta, ea avea rădăcini în sufletul său, ca pentru un desfrânat şi nelegiuit" (Origen).

Aflând Rebeca de planul ucigaş, a trimis pe Iacov în Mesopotamia, la Laban, până se va potoli sufletul lui Isav (27, 42-45). "Iacov, cu smerenie, a plecat din pământul lui, din pricina fratelui său, şi s-a dus la Laban; i-a slujit lui şi i s-a dat sceptrul celor douăsprezece seminţii ale lui Israil" (Sf. Clement Romanul).

Isaac a binecuvântat pe Iacov la plecare şi i-a poruncit să-şi ia femeie din casa lui Laban. Isav a înţeles de aici că tatălui său nu-i plac femeile Canaaneilor şi a mai luat de soţie pe Mahalat, fiica lui Ismael, fiul lui Avraam (28, 1-9). Isav începe să imite pe fratele său, dându-ne pildă să urmăm vieţuirea sfinţilor, pe cât ne stă în puteri.

"Iar Iacov, ieşind din Beer-Şeba, s-a dus la Haran. Ajungând însă la un loc, a rămas să doarmă acolo, căci asfinţise soarele. Şi luând una din pietrele locului aceluia şi punându-şi-o căpătâi, s-a culcat în locul acela. Şi a visat că era o scară, sprijinită pe pământ, iar cu vârful atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau şi se pogorau pe ea" (*Fac.* 28, 10-12).

Scara indică *urcuşul duhovnicesc*: "Cei care se îndreaptă spre viaţa cea virtuoasă trebuie să meargă pe urmele virtuţii, începând cu primele trepte, iar de la ele să păşească pe treptele următoare, până se urcă, printr-un urcuş săvârşit încetul cu încetul, la înălţimea pe care o poate atinge firea omenească" (Sf. Vasile cel Mare). E un progres infinit în cunoaşterea lui Dumnezeu: "Însetat-am să ştiu: care este numărul (treptelor); cât durează timpul urcuşului? Căci cel ce a cunoscut lupta şi vederea (Iacov) ne-a arătat pe călăuzitori (sf. îngeri), dar nimic altceva n-a voit să ne lămurească. Mai bine zis, n-a putut" (Sf. Ioan Scărarul). Descoperirile sunt urmarea unui exerciţiu ascetic: "Iacov s-a culcat pe pământ şi o piatră îi era pernă; şi atunci a fost învrednicit să vadă o vedenie mai presus de om" (Clement Alexandrinul). Novicele e avertizat să-şi însuşească treptat virtuţile: "Acesta e un semn celui ce începe să slujească lui Dumnezeu, că la început i se descoperă lui chipul virtuţilor, iar de nu-şi va însuşi osteneala lor, nu va ajunge la Dumnezeu" (Isaia Pustnicul).

În capul scării S-a arătat Dumnezeu. El făgăduieşte şi lui Iacov: *"Urmaşii tăi vor fi mulţi ca pulberea pământului şi tu te vei întinde la apus şi la răsărit, la miazănoapte şi la miazăzi, şi se vor binecuvânta întru tine şi întru urmaşii tăi toate neamurile pământului"* (*Fac.* 28,14). *"Lucrul acesta nu l-a spus nici lui Esau (...) şi nici vreunui altul, ci numai acelora din care avea să fie Hristos"* (Sf. Justin Martirul).

"Iar când s-a deşteptat din somnul său, Iacov a zis: Domnul este cu adevărat în locul acesta şi eu n-am ştiut!" (*Fac.* 28,16). "Duhul este cu adevărat locul sfinţilor. Iar sfinţii sunt locul potrivit pentru Duhul, pentru că se oferă ca locuinţă lui Dumnezeu şi devin templul Lui" (Sf. Vasile cel Mare).

"Apoi s-a sculat Iacov dis-de-dimineaţă, a luat piatra ce şi-o pusese căpătâi, a pus-o stâlp şi a turnat pe vârful ei untdelemn. Iacov a pus locului aceluia numele Betel (casa lui Dumnezeu), căci mai înainte cetatea aceea se numea Luz" (*Fac.* 28, 18-19). "Iacov a văzut în vis o scară înaltă şi un urcuş al îngerilor şi a turnat în chip tainic untdelemn pe un stâlp de piatră - poate ca să arate piatra unsă din capul unghiului (Sf. Grigorie de Nazianz). "În multe locuri din Scriptură, Hristos a fost propovăduit în chip simbolic ca piatră, şi toată ungerea, fie cu untdelemn, fie cu stactă, fie cu alte unguente care provin din compoziţia mirului, îl simboliza pe El" (Sf. Justin Martirul). Întemeierea Bisericii, vestită încă de la potop, este tot mai lămurită pe măsură ce sporeşte nevoia unei înnoiri...

Ioan Sorin USCA

Cunoscut la noi mai ales prin două traduceri anterioare, *Frica în Occident (secolele XIV-XVIII). O cetate asediată* (Ed "Meridiane", 1986) şi *Religiile lumii* (Ed. "Humanitas", 1996), cercetătorul **JEAN DELUMEAU** (n. 1923), profesor emerit la Collège de France, este autorul unei opere istorice considerabile, cu deschidere spre antropologia culturală şi istoria mentalităţilor.

Recenta apariţie la "Humanitas" (în col. "Istoria ideilor", coordonată de d-l H.-R. Patapievici) a ediţiei româneşti a cărţii sale *Grădina desfătărilor. O istorie a paradisului* (se înţelege: a viziunilor sau reprezentărilor despre paradis în lumea euro-mediteraneeană) reprezintă o adevărată sărbătoare cultural-editorială, atât prin valoarea în sine a lucrării (abordând o tematică fascinantă, cu instrumentarul profesional al unui erudit de excepţie), cât şi prin calităţile ediţiei româneşti (bucurându-se de o traducere destul de bună semnată de publicistul Horaţiu Pepine, dar şi de o remarcabilă ţinută grafică, datorată d-nei Ioana Dragomirescu-Mardare). Dincolo de o anumită derută în faţa unor nume proprii aproximate stângaci din franceză (*Joachim de Flore, Toma d'Aquino/ Toma d'Aquin, Raban Maur,* episcopul *de Hippone* etc.), singurul lucru oarecum curios îl reprezintă, în privinţa citatelor biblice, opţiunea traducătorului (în care este implicată însă şi responsabilitatea editorilor) pentru vechea şi controversata versiune Cornilescu... *

"Cartea de faţă [*Une histoire du paradis. Le jardin des délices*, Librairie Arthème Fayard, Paris, 1992] – mărturiseşte autorul într-o scurtă introducere – continuă un drum lung şi solitar, început acum douăzeci de ani. Început cu *Frica în Occident* [*La Peur en Occident* – 1978], el a continuat cu *Păcat şi frică* [*Le Péché et la peur* – 1983], *A da încredere şi a ocroti* [*Rassurer et protéger* – 1989], *Mărturisire şi iertare* [*L'Aveu et le pardon* – 1991]. Simpla enumerare a acestor titluri pune în lumină o logică internă, în ciuda modelor, neschimbată. Mi-am propus mai întâi să aflu ce îi speria pe înaintaşii noştri occidentali. Am cercetat apoi cum se apărau de primejdiile venite din natura, din partea oamenilor sau dinspre lumea de dincolo, care li se înfăţişa ca o ameninţare. Nu îmi mai rămânea – şi iată intenţia noii mele întreprinderi – decât să reînviu visele lor de fericire. Este ceea ce voi încerca să fac în această *Istorie a paradisului*". Şi mai departe: "Am avut apoi succesiv în vedere trei mari teme, excluzând multe altele dintre cele posibile: a) nostalgia paradisului terestru; b) aşteptarea împărăţiei fericite de o mie de ani, realizate pe pământ; c) în sfârşit, speranţa într-o fericire desăvârşită şi fără declin, în lumina divină a vieţii creştine de apoi. Câte un volum va fi consacrat fiecăreia dintre aceste trei mari meditaţii colective asupra fericirii. Primul dintre acestea [...] tratează despre ceasurile bune şi despre cele rele ale «grădinii desfătărilor»".

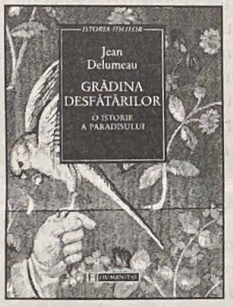

Expunerea avatarurilor istorice ale "nostalgiei paradisului terestru" se structurează în douăsprezece capitole (dacă avem în vedere şi Concluziile – "O altă lectură a unui mit" – cu care se încheie cartea), plecând de la "amalgamul tradiţiilor" (biblică şi greco-latină), însistând pe valorificarea creştină a temei (mai ales la confluenţa dintre Evul Mediu şi Renaştere), spre a ajunge la desacralizarea ei iluministă ("«Stadiul de natură» la Rousseau şi la Kant"). Din păcate, întrebarea finală (p. 204), deşi pare să le fi plăcut în mod deosebit editorilor (cum rezultă de pe coperta a patra), rămâne naivă şi teologiceşte aberantă: "Ar fi oare rău dacă odată cu paradisul terestru ar dispărea şi imaginea respingătoare

marginalii

a unui Dumnezeu răzbunător?". Dar e foarte la modă în Occidentul de azi să se trateze erudit teme a căror înţelegere *esenţială* spiritul savanţilor a pierdut-o demult...

Deşi anunţate de multă vreme (inclusiv în rubrica de faţă), abia luna trecută au ieşit de sub tipar patru noi titluri la Editura "Anastasia". Primul dintre ele este *Rugăciunea Domnească tâlcuită de Sfinţii Părinţi*, o utilă antologie de texte patristice (Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Grigorie de Nyssa, Fericitul Augustin, Sf. Ioan Cassian, Sf. Maxim Mărturisitorul etc.) realizată cu migală de către **SF. TEOFAN ZĂVORÂTUL** (marele înduhovnicit rus al secolului trecut, care a fost şi un remarcabil erudit) şi întreţesută, pe alocuri, cu consideraţiile subtile ale alcătuitorului. Ni se oferă, astfel, poate cel mai complet şi mai autorizat comentariu al rugăciunii *Tatăl nostru...*, începând de la faptul de a-L numi pe Dumnezeu *Tată*, trecând prin cele şapte *cereri* şi ajungând la *doxologia* finală. Plină de duh este, ca de obicei, tălmăcirea românească a d-lui Boris Buzilă (fără îndoială, cel mai bun traducător actual de literatură teologică răsăriteană).

JOSEPH DE MAISTRE (1753-1821), marele adversar al Revoluţiei franceze şi unul dintre ctitorii dreptei catolice europene, este pentru prima oară la îndemâna cititorului român cu o antologie din scrierile sale fundamentale (*Consideraţii asupra Franţei* – 1797, *Eseu despre principiul generator al constituţiilor politice...* – 1809, *Despre Papa* – 1819, *Despre Biserica Galicană...* – 1820, *Corespondenţa diplomatică* sau *Serile de la Sankt-Petersburg* – apărute postum, în chiar anul morţii autorului) prin volumul *Istorie şi Providenţă. Pagini alese din scrierile Contelui Joseph de Maistre* (selecţie, traducere, prefaţă, tabel bio-bibliografic şi note de Tatiana-Ana Fluieraru), cu care "Anastasia" deschide o nouă colecţie incitantă: "Dreapta europeană". Ne îngăduim să citâm din postfaţa ("Joseph de Maistre sau bunul simţ ca paradox") d-lui Toader Paleologu: "Tuturor norilor filosofici, Joseph de Maistre le opune un solid simţ al realităţilor [...] Acest rol de apărător al bunului simţ, Joseph de Maistre şi l-a asumat cu pasiune şi chiar cu patimă: este exasperarea celui care constată perplex că bunul simţ nu este *la chose du monde la mieux partagée*" (pp. 225-226).

Volumul *Nimic fără Dumnezeu* adună la un loc o suită de texte ale lui **I. L. CARAGIALE** pe o temă poate pentru mulţi neaşteptată, redată de minune prin titlul unuia dintre articolele antolo-gate: "Noi şi Biserica". Antologia propune o altă ipostază a spiritului caragialian, adeseori ignorată până şi de specialişti: un Caragiale *tradiţionalist* ("conservator" într-un sens mult mai complex decât cel politic), apărător al "temeiurilor" şi al "rânduielilor" moral - spirituale ale vieţii sociale şi naţionale. Titlul volumului reia, în traducere, titlul

unuia dintre articole (*Nihil sine Deo*) **. Caragiale a fost prea îndelungată vreme receptat unilateral şi judecat superficial; culegerea de la "Anastasia" îşi propune să creeze o breşă în acest convenţionalism ignorant sau tendenţios. Sugestia o dăduse, mai demult, regretatul Şerban Cioculescu; d-l Alexandru Paleologu o adânceşte cu fineţe, dar şi cu fermitate, în remarcabila sa prefaţă ("Caragiale, cinicul"), unde conchide: "Textul lui Caragiale *Noi şi Biserica* este unul dintre cele fundamentale pentru exacta înţelegere a întregii sale viziuni asupra societăţii [...] Opera capitală a lui Caragiale, opera geniului său comic, a naturii abisale a acestei creaţii de comic monumental, trebuie percepută, pentru a nu fi luată drept altceva decât este, prin avertismentul din *Noi şi Biserica*" (p. 14), text pe care Caragiale îl încheie cu o observaţie tranşantă: numai fiarele n-au biserică, numai fiarele nu se-nchină, numai fiarele n-au Dumnezeu (v. p. 71).

Tot o premieră în România este şi apariţia *Acatistelor* lui **SANDU TUDOR** (Monahul Daniil, cel dispărut fără urmă în temniţele comuniste), figură centrală a vestitei grupări spirituale ortodoxe a "Rugului Aprins" de la Mânăstirea Antim din Bucureşti. Volumul, prefaţat cu har scriitoricesc şi duhovnicesc de Î. P. S. Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, reuneşte faimosul *Imnacatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului, Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul* [Sf. Ioan Apostolul, Evanghelistul şi Teologul] şi *Acatistul Sfântului Calinic Cernicanul*. Acatistele lui Daniil Sandu Tudor, scrie prefaţatorul, "reprezintă o poezie gândită, elaborată, «zidită» într-un edificiu savant, în care arcada se întretaie cu ogiva şi lumina se realcătuieşte din răsfrângerile vitraliilor" (p. 12), fiind greu de spus ce prisoseşte în ele: izbânda estetică sau profunzimea duhovnicească...

Primul număr din ***SCHIMBAREA LA FAŢĂ*** *(Publicaţie editată de Asociaţia Studenţilor Creştini Ortodocşi din România* [A.S.C.O.R.]*)* a văzut lumina tiparului luna trecută, cu un frumos aspect grafic (datorat priceputei şi neostenitei Liliana Chiaburu) şi cu un conţinut pe care deocamdată nu-l putem aprecia altfel decât ca promiţător... Orice număr de debut are un anume festivism sau convenţionalism, care face inoportune judecăţile de valoare. Lucrul cel mai important este că publicaţia aceasta, în sfârşit, *există*. Să-i urăm viaţă lungă şi rodnică, la înălţimea intenţiilor exprimate cu tineresc (şi de aceea digerabil) retorism în articolul de fond al d-lui Tudor Popescu (redactorul-şef): "*Schimbarea la faţă* îşi propune să devină mesagerul unei generaţii spirituale. A celor care doresc să rămână cu sufletul viu şi să pună o cărămidă la temelia transfigurării existenţei româneşti. Aşa să ne ajute Dumnezeu!".

Răzvan CODRESCU

---

* S-ar părea că fronda antiortodoxă a unei părţi a intelectualităţii noastre o duce spre refuzul, pe cât de încăpăţânat, pe atât de absurd, al versiunilor biblice sinodale, ca să nu mai vorbim de grafierea ostentativă (şi fără nici o raţiune serioasă) a numelui Mântuitorului în forma *Isus Cristos* (în loc de Iisus Hristos). Că nu avem de-a face cu respectarea vreunui "principiu", ci doar cu un soi maliţiozitate ridicolă, se vede din aceea că (faptul e verificabil chiar în traducerea la care ne referim) se grafiază, de pildă, *Cristos*, cu *C* românesc, dar *Hrisostomul*, cel mai adesea, cu *H* românesc, deşi la origine este vorba de aceeaşi literă grecească (X)! Este semnificativ şi faptul că traducătorul (redactorul?) oscilează senin între *Hrisostomul* şi *Crisostomul*, dar niciodată între *Cristos* şi *Hristos*...

** Acest articol, ce are ca titlu deviza de pe blazonul Case Regale a României şi se referă direct la viaţa şi rosturile dinastiei, atestă nu doar sensibilitatea religioasă a autorului, dar vine să risipească şi imaginea tendenţioasă (ieşită mai ales din "laboratoarele ideologice" ale vechiului regim) a unui Caragiale violent "antidinastic" şi "antimonarhist" (generalizându-se acte sau exprimări ocazionale, mai ales din prima tinereţe a scriitorului).

O RADIOGRAFIE EVREIASCĂ A "IUDEO–NAZISMULUI"

Prezentarea cărții *Povara a trei milenii de istorie și religie iudaică* a lui Israel Shahak

(urmare din pag. 11)

definească *"statul evreu"* modern, așa cum este el conceput oficial și funcționează efectiv: *"Israelul, în fapt, «aparține» (acesta este termenul oficial) exclusiv persoanelor definite ca «evrei» de către autoritățile israeliene, indiferent de locul de reședință al acestor persoane. Și invers, Israelul «nu aparține» locuitorilor săi neevrei, al căror statut este oficial considerat ca fiind unul inferior"* (p. 27). Se ridică întrebarea legitimă: *"Oare evreii din Statele Unite și din Marea Britanie* [autorul se adresează cu precădere cititorilor de limbă engleză – n.n.] *n-ar începe să strige despre antisemitism dacă s-ar propune decretarea acestor țări drept «state creștine», «aparținând» numai cetățenilor recunoscuți în mod oficial ca fiind creștini?"* (pp. 27-28). În mod paradoxal, exclusivismul imputat de evrei altora devine în Israel un drept al evreilor, iar să te opui, ca evreu, în același timp antisemitismului și șovinismului evreiesc, *"iată o atitudine pe care mulți evrei o califică drept «ură față de sine», noțiune pe care eu o consider complet absurdă"* (p. 28). Dar ce va să însemne propriu-zis "evreu"? *"Conform dreptului israelian, o persoană este considerată «evreu» dacă mama, bunica, străbunica, ori cea mai îndepărtată strămoașă a sa, erau de confesiune mozaică; sau dacă această persoană se convertește la iudaism într-o manieră considerată satisfăcătoare de către autoritățile israeliene; și, desigur, ca persoana în cauză să nu se fi convertit de la iudaism la o altă religie..."* (pp. 28-29). Cetățenii neevrei ai Israelului nu sunt nicidecum egali în fața legii cu evreii, chiar dacă termenii de "evreu" și "neevreu" sunt evitați (cu excepția legii fundamentale, numite "a Reîntoarcerii") din textele cu statut juridic (recurgându-se *"la perifraze pudice, precum: «oricare persoană care poate să imigreze în conformitate cu Legea Reîntoarcerii», «oricare persoană neîndreptățită să imigreze în conformitate cu Legea Reîntoarcerii»"*; autorul precizează – v. p. 31 – că legea respectivă *"garantează cutare sau cutare avantaj primei categorii de persoane, dar îl refuză sistematic celei de a doua"*). Concluzia nu poate fi decât una singură: *"Intenția evidentă a acestor măsuri discriminatorii este să reducă proporția cetățenilor neevrei, pentru a face din Israel un stat și mai «evreiesc»"* (p. 32)[3].

În continuare, ni se prezintă ideologia "Răscumpărării" Pământului Sfânt (iredentismul israelian). *"Încă din școala primară, se inoculează în mințile copiilor evrei israelieni ideea că acest mare deziderat nu vizează doar întreaga întindere a statului Israel, ci și în teritoriile care, după 1967, sunt numite abuziv «Pământul Israelului». Ideologia oficială consideră drept «răscumpărat» (altfel spus, «salvat») orice pământ care a devenit proprietate «evreiască» – fie că proprietarul său este un particular, F.N.J. sau statul evreu. Pământurile aparținând neevreilor sunt considerate, dimpotrivă, ca «nerăscumpărate» (adică încă «ocupate», «captive»)"* (*ibid.*), rămânând în vederile expansionismului israelian, care urmează să le cucerească prin bani sau prin forță, până la râvnita *"restaurare a regatului lui David și Solomon"* (deziderat exprimat de Ben Gurion în fața *Knesset*-ului, în 1956 – v. p. 35) în așa-numitele sale *"frontiere biblice"* (Ariel Sharon a propus, la convenția Partidului Likud – ultraconservator – din mai 1993, ca Israelul să-și bazeze fățiș politica pe această noțiune. *"Nimeni nu l-a întrebat până unde se întind aceste «frontiere biblice»..."* – v. p. 38).

În finalul capitolului, pornind de la o observație a lui Hugh Trevor-Roper (*"Machiavelli, cel puțin, se scuza pentru metodele pe care le credea necesare în politică. Regreta necesitatea violenței și a înșelătoriei și nu le numea în alt fel. Platon și Morus, dimpotrivă, le sanctificau, fiindcă veneau în sprijinul republicilor lor utopice"*), Israel Shahak vede în *"ideologia iudaică"* o abominabilă utopie de tip platonician, exacerbată de spiritul talmudic. Citează pasajul din *Legile* lui Platon (942ab) care-i slujise și lui Karl Popper *"pentru a descrie esența unei «societăți închise»"* (v. p. 42). Păscută de propria ei patologie mistico-politică, societatea sionistă din Israel riscă să devină *"un* ghetto *complet închis și războinic, o Spartă evreiască întreținută prin munca iloților arabi"*, prin *"influența sa asupra cercurilor conducătoare americane"* și prin *"amenințarea de a-și utiliza forța nucleară"* (*ibid.*).

În aceste condiții, *"sarcina noastră principală, aici, este să examinăm ce este cu adevărat iudaismul istoric. Influența «ideologiei iudaice» asupra unui mare număr de evrei va fi cu atât mai puternică cu cât va rămâne în afara dezbaterii publice. O asemenea dezbatere trebuie să incite oamenii să ia atitudine împotriva șovinismului evreiesc* [...] *Oare nu pe drept cuvânt expunerea și denunțarea exhaustivă, nu numai a antisemitismului, ci și a rădăcinilor sale istorice, sunt considerate condiția* sine qua non *a luptei împotriva acestuia? Consider că la fel se petrec lucrurile cu șovinismul și fanatismul religios iudaic, cu atât mai mult în epoca noastră, când, contrar situației de acum 50 de ani, influența politică a șovinismului și a fanatismului religios evreiesc a crescut considerabil în comparație cu influența antisemitismului"* (pp. 39-40). Israel *dixit*.

(va urma)

[3] Altminteri, cât de odioasă le este până astăzi evreilor noștri o formulă precum cea iorghisto-cuzistă: "România a Românilor, numai a Românilor și a tuturor Românilor"! Evreii, cei mai neîmpăcați detractori ai naționalismului, religiozității și tradiționalismului altor neamuri, sunt deci, în ce privește neamul lor, de un fanatism unic în lumea contemporană. Ideologiile "toleranței" și "liberei-cugetări" par să fie destinate exclusiv societăților de *goim*! Negreșit, se poate discuta despre îndreptățirea sau neîndreptățirea unor astfel de poziții; ceea ce contrariază nu sunt atât pozițiile în sine, cât aplicarea fariseică a unor *măsuri diferite* pentru idei sau manifestări *de tip identic*.

LIGA STUDENȚILOR UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

Părintele Voicescu a fost pentru tânăra generație exemplul viu al faptului că se poate. Că se poate trăi fără compromis - anii petrecuți în închisorile comuniste îi sunt mărturie; că se poate face misiune creștină fără prea multe mijloace materiale și în pofida unei societăți potrivnice. Părintele Voicescu, prin felul în care a trăit, ne-a învățat că cele din lumea aceasta sunt supuse celor mai presus de lume. Prin apostolatul său, ne-a învățat că fiecare trebuie să-și facă datoria la locul său - și că lupta pentru însănătoșirea societății noastre este o misiune a tuturor.

Părintele Voicescu ne-a arătat că este posibil să fii Om.

Sfârșitul năpraznic al Părintelui Voicescu ne-a lăsat, dintr-o dată, singuri parcă... Prin pierderea sfinției sale, am pierdut un învățător exemplar. Unul dintre puținii care ne mai rămăseseră.

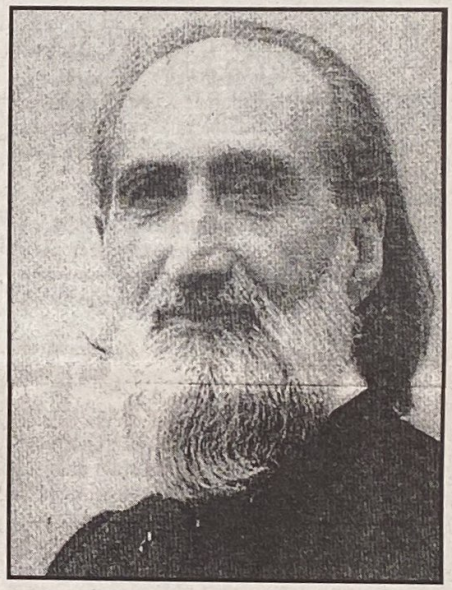

PSALM

În memoria Părintelui Constantin Voicescu

Doamne, acum când urcă la porțile Tale,
nu-i apăsa cu suspine de jale
pe cei ce rămân!
Mângâie-i ca un bunic blând, nu ca Stăpân:
Tu l-ai trimis în rosturi astrale
ca om și român!

Tu l-ai trimis în lume să lumineze
cu bunătatea lui și să țină treze
cugete de frați;
Îți mulțumim că l-ai menit în Carpați:
un suflet brav pe metereze,
printre iluminați!

Îngenunchem la Mântuitorul:
iartă-ne lacrima, alină-ne dorul
și orice tânguiri,
în numele curatei noastre iubiri
pentru cel ce-ntregește soborul
de sfinți și martiri!

Gheorghe STĂNESCU

un ochi râde, altul plânge...

REVOLUȚIONARI FĂRĂ REVOLUȚIE

Se poate spune cu mâna pe inimă că Revoluție fără revoluționari nu s-a văzut, dar revoluționari fără Revoluție – câți poftești! Treaba asta cu "Revoluția" a devenit o specialitate a mitocanului român. Oamenii mai subțiri (la minte sau la obraz), chiar dacă s-au lăsat târâți în sângerosul "scenariu revoluționar" al loviturii de stat din decembrie '89, acum nu se pot simți decât jigniți de gogoriță cu "Revoluția" televizată; mitocanul e însă robust în nesimțirea lui și poate să jure (ba chiar să-și bage mâna-n foc) că a fost Revoluție și că a făcut-o chiar el; el și ai lui, adică mitocănimea-n păr pe care "Revoluția" a scos-o dintr-un anonimat cu vocații penale...

Vechea putere a avut nevoie de "mitul revoluției", din care pretindea a fi "emanat", drept care i-a cocoloșit pe de-alde Ioșca și Bebe, care au prins gustul de a trăi, cu acte în regulă, pe spinarea unei societăți de "nerevoluționari" proști și creduli, sau pur și simplu lipsiți de tupeul canaliei "orientate". Dintr-un risc pe care l-au împărțit cu toți cei care s-au aflat pe străzi în acele zile (dintre care unii au plătit cu viața, iar alții au rămas mutilați), ei au făcut un troc de privilegii personale, pe care lăcomia și lipsa de scrupule l-au împins până la absurd.

Dar până la urmă Bebe, Ioșca și alții de teapa lor nu sunt decât niște profitori banali ai unei conjuncturi; cazul lor e dezgustător, dar elementar. Mult mai îngrijorătoare sunt, pentru pulsul major al vieții românești, atitudinile *oamenilor politici* față de această întreagă mascaradă pseudo-revoluționară: opoziția iliesciană găsește în ea un pretext abject de a încerca să discrediteze puterea în exercițiu; iar puterea se manifestă timorat, ca una care-și simte șubrezenia chiar și când are dreptate... Rezultatul? O mână de tupeiști analfabeți țin în șah de mai multe săptămâni, cu cele mai nerușinate revendicări, un guvern care vrea să schimbe fața României! Nu putem ști ce se va alege din mitul deja răsuflat al "Revoluției Române" și din liota de profitori puiți pe spinarea lui, dar ceea ce rămâne cert este faptul că *politicianismul românesc* și-a vădit încă o dată, ca într-o oglindă măritoare, cele două fețe falimentare: *abjecția neocomunistă*, pe de o parte, și *impotența democratică*, pe de alta. Și ca tragedia să fie deplină, *tertium non datur*...

ANIVERSAREA UNUI EȘEC ANUNȚAT

Anul scurs de la instalarea noii puteri n-a fost decât traseul sinuos al unui eșec penibil. Crizei morale și economice i s-a adăugat, mai ales în ultimele luni, o îngrijorătoare criză de autoritate. Cedările succesive ale guvernului în fața minerilor, elevilor și "revoluționarilor" dau măsura unei guvernări inanite, nevoite să-și conserve subzistența prin concesii și compromisuri umilitoare. Pe de altă parte, coaliția C.D.R.-P.D.-U.D.M.R. cunoaște tot mai multe tensiuni interne, pe care bonomia sterilă a președintelui Constantinescu nu le poate nici stinge, nici suplini. Alcătuit majoritar din oameni lipsiți de experiență și de competență, iar unii dintre ei chiar de responsabilitate și elementar bun-simț (cazul Adrian Severin sau cazul Virgil Petrescu), guvernul actual devine tot mai mult *o caricatură a Puterii*.

Când, la scurt timp după triumful electoral din noiembrie trecut, am publicat un articol circumspect (*Hannibal ante portas*) la adresa noilor aleși, punând în lumină viciile (parte insurmontabile) cu care porneau la drum, ni s-a reproșat că suntem negri în cerul gurii și că practicăm un soi de profetism găunos. Dar cele spuse atunci (deși tare am fi dorit ca realitatea să ne contrazică!) își păstrează o întristătoare actualitate:

"... Aceasta este, de fapt, marea problemă a momentului: *încotro* o apucăm și de ce suntem *în stare*, dincolo de retorica ieftină a «europenismului» și «democrației»?

Opoziția autentică (C.D.R.) a obținut o victorie chinuită, pe care a trebuit s-o propteacă din capul locului cu jalnice compromisuri (alianța inevitabilă cu U.S.D. și concesiile față de aroganța civilizată a U.D.M.R.). Realitatea este – și trebuie să o privim în față, cu luciditate, eliberați de fireasca euforie inițială – că rezultatul alegerilor din noiembrie se datorează mai degrabă viciilor vechii Puteri decât virtuților celei nou instaurate [...] Numai celor naivi le poate scăpa faptul că adevăratul beneficiar al alegerilor a fost d-l Petre Roman, care și-a redobândit spectaculos poziția-cheie pe scena politică, cățărându-se, cu zâmbetul său telegenic, pe umerii Convenției Democrate și plătindu-i o poliță mai veche ex-președintelui Ion Iliescu [...] Astfel, după ce și-a întemeiat campania electorală pe discursul anticorupție, d-l Emil Constantinescu a ajuns în situația de a se face frate cu dracul pentru a trece puntea [...] Dar la nevoie (mostră de... rectitudine?), opoziția anticomunistă s-a dovedit aptă de toate «uitările» (de la lungul șir al umilințelor și până la propriile exaltări monarhiste...) [fiind chiar dispusă la măsuri drastice, cum s-a văzut în urmă, contra membrilor ei mai puțin "uituci": cazul V. Stan, cazul G. Pruteanu, cazul «dosarelor» etc.].

Nu era altă cale, se va zice. Se pare, într-adevăr, că nu era. Dar din vina *cui*? [...] *Cine* poartă răspunderea că P.D.S.R. rămâne, în ierarhia strictă a partidelor, pe locul întâi, în ciuda faptului că a dus țara la ruină, pe când C.D.R. constituie o alianță destul de neomogenă de partide incapabile de o adevărată luptă politică pe cont propriu? *Cine* poartă răspunderea că mai ales P.N.Ț.C.D. – axul însuși al Convenției Democrate – a dovedit a nu avea oameni pregătiți pentru cerințele complexe ale unei guvernări de la care toată lumea așteaptă o redresare rapidă a țării? *Cine* poartă răspunderea că gerontocrația se dovedește astăzi fatală așa-ziselor «partide istorice» și că în fruntea P.N.Ț.C.D. s-a putut instala, pe urmele unui uriaș precum Corneliu Coposu, un pitic precum d-l Ion Diaconescu? [...] În orice caz, imaginea acceptabilă pe care o lăsase actuala Putere în campania electorală (mai ales prin strădaniile de învățăcel onest și tenace ale d-lui Emil Constantinescu, care a reușit, în mod înduioșător, dacă nu să fie candidatul ideal, măcar să se întreacă pe sine însuși), a și început să se deterioreze după negocierile funcțiilor în stat (cărora, așa cum au decurs, li s-ar potrivi vorba aceea: «Zgomot mult și păr puțin! – a zis dracul când a tuns pisica»...). Obținută chinuit, victoria atât de prețioasă a vechii Opoziții se arată încă și mai chinuit valorificată. Să păcătuim oare prin concluzii pripite? Ne-am dori din toată inima să pățim rușinea de a se dovedi că am vorbit anapoda...

Ne e teamă însă că se repetă, *mutatis mutandis*, povestea lui Hannibal, de după triumful de la Cannae: să treci Alpii cu elefanți, să bați armata romană la ea acasă și să eziți la porțile Romei, risipind tot ce-ai câștigat! Cum să nu-ți aduci aminte de vorbele puse de Titus Livius (*Ab Urbe condita*, XXII, 51) pe seama lui Maharbal, comandantul cavaleriei cartagineze: «Hannibal, tu știi să învingi, dar nu știi să profiți de victorie!»?".

În urmă cu un an, aceste cuvinte se voiau *un efort de luciditate* în fața unui entuziasm prea naiv, dar și *un avertisment* care spera să se facă auzit și înțeles măcar de câțiva. Astăzi ele se constituie, fără voia noastră, într-un *cap de acuzare* al unor politicieni care au crezut că pot învăța bărbieria pe capul clientului. Și care – sfidător corolar al nesimțirii românești – au tupeul să-și sărbătorească eșecul ca pe o victorie!

V. A. M.

Antologia inteligenței de tranziție...

SĂ RÂDEM CU ULM SPINEANU!

"Criza în aspectul ei *politic* (de fapt *puterea* este *privatizată* prin pluralism, ca și prin grupuri, grupulețe, grupături), pe care realitatea lucrurilor cvasigeneral afectate cu preponderență riscă să o mențină într-un regim permanent de suraantrenare, are toate șansele să se acutizeze, precum și să se prelungească pe termen mediu în determinările ei economice, sociale, psihologice, filozofice, morale ș.a.m.d. Ea tinde să capete o acea dimensiune așa încât să întârzie, limiteze sau chiar anuleze o multitudine din acțiunile necesare eliminării - măcar chiar și parțial - a aspectelor ei psiho-sociale perturbatoare, a puternicului dezechilibru al stărilor și siguranței emoționale".

(Ulm Spineanu, *Partul cu tranziția*, Editura "KORAL Consul"[!], București, 1996, pp. 160-161; preț: 9 800 lei).

Va urma

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef; Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA, secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company